

Universiteit Utrecht

Pech in de liefde of happy single?

Angstige opvattingen aangaande intimiteit, irrationeel romantische overtuigingen en eisen onder singles en het verband met specifiek relationeel gedrag

Masteronderzoek Klinische Psychologie

Laura Halink & Coosje Knape

Begeleiding: Drs. E.C.B. Verspui

Universiteit Utrecht

Pech in de liefde of happy single?
Angstige opvattingen aangaande intimiteit,
irrationeel romantische overtuigingen
en eisen onder singles en het verband
met specifiek relationeel gedrag

Masteronderzoek

L. Halink (0474703)

C. K. Knape (0245459)

Begeleiding:

Drs. E.C.B. Verspui

Klinische Psychologie

Universiteit Utrecht

Juli 2008

Correspondentie:

laura_halink@hotmail.com

C.K.Knape@students.uu.nl

VOORWOORD

Voor u ligt ons Masteronderzoek naar de angstige opvattingen aangaande intimiteit, irrationeel romantische overtuigingen en eisen onder singles en het verband met specifiek relationeel gedrag. Het uitvoeren van een onderzoek en het schrijven van een bijbehorende thesis is een onderdeel van de Master Klinische Psychologie aan de Universiteit Utrecht. Bij het zoeken naar een onderwerp dat in overeenstemming was met ons interessegebied kwamen wij terecht bij drs. Lisalotte Verspui. Zij bood ons de mogelijkheid om aansluitend op haar promotieonderzoek over 'Angst voor Intimiteit' een deelonderzoek uit te laten voeren.

Ter oriëntatie voor het kiezen van een onderwerp hebben wij informatie verzameld en hebben we meerdere informatieve gesprekken gehad met Lisalotte. Onze interesse ging voornamelijk uit naar de oorzaken van het toenemende aantal vrijgezellen, ondanks de toenemende mogelijkheden tot het vinden van een partner. Al gauw werd duidelijk dat onderzoek naar singles schaars is, wat dit onderzoek van oriënterende aard maakt. Deze schaarste maakte het moeilijk om uitspraken en verwachtingen te formuleren en deze vervolgens theoretisch te onderbouwen. Dit heeft er voor gezorgd dat er veel gebrainstormd werd en veel discussies en gedachte uitwisselingen hebben plaats gevonden. Gevolg is dat het onderzoek eigen werd gemaakt, en bovendien zeer uitdagend en leerzaam is bevonden.

Onze grote dank gaat uit naar Lisalotte, voor haar inspiratie, motivatie en ongelooflijke enthousiasme tijdens de begeleiding. Haar positieve houding, ondanks haar zwangerschap en bijkomende drukte, heeft ons erg geholpen.

Daarnaast willen we Jeltje Wassenberg bedanken voor haar inzet en hulp. We konden geregeld bij haar terecht met vragen over de statistische en methodologische aspecten van ons onderzoek en zij heeft hier veel aan mee gedacht.

Tot slot willen we de studenten Tabitha Almgren en Jasmijn Geerlings bedanken voor de goede samenwerking. Aangezien hun onderzoek nauw aansloot bij dat van ons, hebben wij samen de participanten verzameld en de vragenlijsten opgesteld. Deze samenwerking hebben wij als zeer prettig en constructief ervaren.

Afsluitend kunnen we zeggen dat het een zeer leerzame en leuke ervaring is geweest, zowel op persoonlijk als op wetenschappelijk vlak. Op het gebied van onderlinge communicatie, samenwerking en begeleiding hebben we veel inzichten opgedaan, waar we de rest van onze carrière nog profijt van zullen hebben.

Laura Halink & Coosje Knape

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Samenvatting	6
Abstract	7
Inleiding	8
Introductie	8
Theoretisch kader	10
- <i>Het belang van onderzoek naar vrijgezellen</i>	
- <i>Angstige opvattingen aangaande intimiteit, gerelateerd aan relationeel gedrag</i>	
- <i>Irrationeel romantische overtuigingen en eisende opvattingen tot een partner en romantische relatie gerelateerd aan relationeel gedrag</i>	
- <i>Conclusies en verwachtingen</i>	
Methoden	21
<i>Participanten</i>	21
<i>Meetinstrumenten</i>	22
- <i>Angstige opvattingen omtrent intimiteit</i>	
- <i>Irrationele romantische overtuigingen</i>	
- <i>Eisende opvattingen met betrekking tot een partner en van een romantische relatie</i>	
- <i>Relationeel gedrag</i>	
<i>Procedure</i>	25
<i>Design</i>	26
<i>Vorbereidende analyses met betrekking tot de vragenlijsten</i>	
26	
- <i>Relationeel gedrag</i>	
<i>Statistische analyses ten behoeve van het toetsen van de hypothesen</i>	27
Resultaten	28
<i>Analyses met betrekking tot de vragenlijsten</i>	28
<i>Analyses ten behoeve van het toetsen van de hypothesen</i>	28
- <i>De samenhang tussen mate van vrijgezelheid en angst voor verlating, angst voor autonomieverlies en irrationeel romantische verwachtingen en het ideaalbeeld van een romantische relatie en partner</i>	
- <i>De samenhang tussen angst voor verlating, angst voor autonomieverlies, irrationeel romantische verwachtingen en het ideaalbeeld van een romantische relatie</i>	

en partner en specifiek relationeel gedrag

Conclusies en discussie 33

De samenhang tussen mate van vrijgezelheid en angst voor verlatting, angst voor autonomieverlies en irrationeel romantische verwachtingen en het ideaalbeeld van een romantische relatie en partner

De samenhang tussen angst voor verlatting, angst voor autonomieverlies, irrationeel romantische verwachtingen en het ideaalbeeld van een romantische relatie en partner en specifiek relationeel gedrag

- Angst voor verlatting en specifiek relationeel gedrag

- Angst voor autonomieverlies en specifiek relationeel gedrag

- Irrationeel romantische verwachtingen en het ideaalbeeld van een romantische relatie en partner en specifiek relationeel gedrag

Methodologische overwegingen 37

- Participanten

- Vragenlijsten

- Procedure

Praktische implicaties 40

Vervolgonderzoek

40

Referenties 43

Bijlagen 49

Bijlage I: Overzicht van de vragenlijsten

- Bijlage Ia: Fear of Close and Personal Relationship Questionnaire (FCPRQ) (cognitievragen)

- Bijlage Ib: Romantic Belief Questionnaire (RBQ)

- Bijlage Ic: Relationship Belief Questionnaire (RBI)

- Bijlage Id: Attitudes about Romance and Mate Selection Scale (ARMSS)

Bijlage II: Vragenlijstconstructie 'Relationeel gedrag'

Bijlage III: Uitgebreide correlatieanalyse (p) van irrationeel romantische overtuigingen (Romantic Belief Questionnaire en specifiek relationeel gedrag

Bijlage IV: Uitgebreide correlatieanalyse (p) van irrationeel romantische overtuigingen (Romantic Belief Inventory) en specifiek relationeel gedrag

Bijlage V: Uitgebreide correlatieanalyse (p) van eisende opvattingen (Attitudes about Romance and Mate Selection Scale) en specifiek relationeel gedrag

SAMENVATTING

Het doel van huidige thesis is het onderzoeken in hoeverre angstige opvattingen aangaande intimiteit, irrationeel romantische overtuigingen en eisen onder singles (N=309) een rol spelen bij het niet initiëren van en commiteren aan een relatie en welke aspecten van relationeel gedrag het vrijgezel-zijn in stand houden. Om angstige opvattingen aangaande intimiteit te meten is gebruik gemaakt van de cognitievragen van de Fear of Close and Personal Relationship Questionnaire (FCPRQ). Irrationele romantische verwachtingen zijn gemeten met de Romantic Belief Questionnaire (RBQ) en een gedeelte van de Relationship Beliefs Inventory (RBI). De Attitudes about Romance and Mate Selection Scale (ARMSS) is gebruikt voor het meten van romantische eisende opvattingen. Specifiek relationeel gedrag is gemeten middels een vragenlijst, samengesteld uit de gedragsvragen van de FCPRQ, de Relationship Maintenance Strategy Measure (RMSM) en extra zelfgeformuleerde items. De vrijgezellen waren ingedeeld in vier categorieën van 'mate van vrijgezelheid' (0-25%, 25-50%, 50-75%, 75-100%) om zo te onderzoeken in hoeverre iemands vrijgezelle status samenhangt met bovengenoemde cognities. Verwacht werd dat er een verschuiving plaats heeft gevonden naar het niet dūrven aangaan van een relatie, naar het niet willen aangaan van een relatie. Deze hypothese werd echter niet bevestigd: de mate van vrijgezelheid heeft geen invloed heeft op angst voor intimiteit, irrationeel romantische overtuigingen en eisende opvattingen. Tussen angst voor verlating en coöperatief toenaderend gedrag werd een negatief verband gevonden en tussen angst voor autonomieverlies en intimiteit vermijndend- en saboterend gedrag is een positieve samenhang gevonden. Er werd een positief verband gevonden tussen het hebben van irrationeel romantische overtuigingen en coöperatief- en bevestiging zoekend toenaderend gedrag en saboterend gedrag. Het hanteren van eisende opvattingen met betrekking tot een romantische relatie en partner hangt niet samen met intimiteit saboterend gedrag en wel met coöperatief- en bevestiging zoekend toenaderen. Er werd geen verband gevonden tussen het hebben van weinig eisende opvattingen en intimiteit vermijndend gedrag. Er zijn methodologische en theoretische kritiepunten te benoemen wat vervolgonderzoek gewenst maakt.

ABSTRACT

The purpose of present thesis is investigating in which way fear of intimacy, irrational romantic beliefs and demands among singles (N=309) play a part in not-initiating and committing to a romantic relationship and which aspects of relational behaviour are maintaining the single-status. To measure fear of intimacy the questions that relate to cognitions of the Fear of Close and Personal Relationship Questionnaire (FCPRQ) are used. Irrational romantic beliefs are investigated by the Romantic Belief Questionnaire (RBQ) and through part of the Relationship Beliefs Inventory (RBI). The Attitudes about Romance and Mate Selection Scale was used for measuring romantic demands. Specific relational behaviour is investigated by means of a questionnaire, composed of the questions that relate to behaviour of the FCPRQ, the Relationship Maintenance Strategy Measure (RMSM) and extra self-phrased items. Singles were subdivided into four categories of 'degree of singleness' (0-25%, 25-50%, 50-75%, 75-100%) so it could be investigated how someone's single-status is associated with aforementioned cognitions. A shift from not daring to begin a relationship to not desiring to begin a relationship was expected. This hypothesis was not confirmed: the degree of singleness does not have influence on fear of intimacy, irrational romantic beliefs and demands. Between fear of abandonment and co-operative approaching behaviour a negative association was found en a positive association was found between fear of losing autonomy and intimacy avoidant- and sabotaging behaviour. A positive association was found between having irrational romantic beliefs and co-operative- and conformation-seeking behaviour and sabotaging behaviour. Having romantic demands does not correlate with intimacy-sabotaging behaviour and does correlate with co-operative- and conformation-seeking behaviour. There are methodological and theoretical critical points to mention, what makes further studies desirable.

INLEIDING

Introductie

Sla tijdschriften als 'Cosmopolitan' en 'Elle' open of kijk naar series als 'Sex & the City' en 'Californication' en je wordt geconfronteerd met het fenomeen de 'happy single'. Hoewel deze media het laten lijken alsof er niets boven het vrijgezellenleven gaat, blijkt dit in werkelijkheid lang niet altijd het geval te zijn. Uit onderzoek van de Rutgers Nisso Groep (Bakker en van Wesenbeeck, 2006) welke als doel had de seksuele gezondheid van de Nederlandse bevolking van 19 tot en met 69 jaar anno 2006 in kaart te brengen, kwam naar voren dat 20% van de 4.147 ondervraagden single was (waarvan 40% vrouwelijk en 60% mannelijk). Ongeveer één vijfde van deze singles blijkt het leven zonder een relatie (heel) jammer te vinden, iets meer dan de helft blijkt dit soms prettig en soms jammer te vinden, terwijl wederom een vijfde aangeeft dit heel prettig te vinden.

Ergo: een grote groep van de singles geeft aan het leven als 'happy single' niet als zo 'happy' te ervaren als wordt verondersteld door de (populaire) media: in werkelijkheid willen zij juist wél graag een relatie.

Ondanks het ongenoegen over de vrijgezelle status en gezien de steeds meer opkomende datingbureaus, sites en activiteiten en dus de vele kansen die geboden worden om een partner te vinden, is het paradoxaal te noemen dat er zoveel singles zijn¹ en dat er vermoedelijk meer bij zullen komen (Latten, 2004). Mogelijke redenen hiervoor zijn veranderingen binnen afgelopen decennia in onze samenleving en de plaats van het huwelijk daarin. Vijftig jaar geleden waren de verschillen tussen vrijgezellen en getrouwde volwassenen veel groter: het was een schande om buiten een huwelijk kinderen of zelfs seks te hebben. Men trouwde jonger en ging veel minder vaak en snel uit elkaar dan tegenwoordig (www.cbs.nl). Vrouwen waren afhankelijker van een huwelijk vanwege financiële zekerheid. Zo kunnen vrouwen zichzelf tegenwoordig financieel onderhouden: er is zelfs een positief verband gevonden tussen het inkomen van een vrouw en de kans op een echtscheiding (Rogers, 2004, in: Miller et al., 2007). Ook vanwege ontwikkelingen op het gebied van voortplanting, is de vrouw tegenwoordig minder afhankelijk van de man; vrouwen kunnen nu seks hebben zonder kinderen te krijgen en kunnen kinderen krijgen zonder seks te hebben. 'Single zijn' is praktisch gezien dus goed mogelijk. Vanwege deze maatschappelijke veranderingen zou verwacht worden dat zij ook meer geaccepteerd zouden worden dan voorheen. Uit onderzoek is echter gebleken dat vrijgezellen ook in deze tijd nog negatief gestereotypeerd worden (Byrne & Carr, 2005, DePaulo & Morris, 2006).

Om de maatschappelijke factoren met betrekking tot het toenemend aantal vrijgezellen als exclusieve oorzaak toe te wijzen is te simplistisch. Ook psychologische factoren als cognities en gedrag worden verondersteld invloed te hebben op het toenemende aantal vrijgezellen, welke

1 Aangezien het aantal inwoners in Nederland in 2006 16,3 miljoen bedroeg (waarvan 37% zich in de leeftijdsgroep van 20-65 bevond), kan het aantal singles in deze leeftijdsgroep in Nederland geschat worden op ongeveer 1,2 miljoen mensen en de verwachting is dat dit aantal zal blijven groeien (Latten, 2004).

onderstaand zullen worden beschreven.

Eenzijds zou het grote aantal vrijgezellen mogelijk verklaard kunnen worden doordat er steeds minder snel en minder gemakkelijk relaties worden aangegaan wegens angstige opvattingen aangaande intimiteit (Verspui, 2007). Verondersteld kan worden dat interpersoonlijke nabijheid binnen een romantische relatie voor sommigen als kwetsbaar, benauwend of belemmerend ervaren zou kunnen worden (Verspui, 2007). Deze zogenoemde 'angstige' opvattingen zouden ten grondslag kunnen liggen aan het niet aan d urven gaan van romantische relaties. Vanuit de hechtingsliteratuur wordt als mogelijke verklaring een onveilige hechtingsstijl genoemd (Dijkstra, 2005), samenhangend met een negatief beeld van zichzelf en/of de ander. Er kan echter getwijfeld worden aan de assumptie dat enkel deze veronderstelling als verklaring kan gelden voor het hoge aantal vrijgezellen. Allereerst blijken mensen met eenzelfde hechtingsstijl elkaar (onbewust) op te zoeken, waardoor ook veel onveilig gehechte mensen een (prettige) relatie hebben (Collins & Read, 1990). Daarnaast blijkt de assumptie dat iedere single een negatief beeld van zichzelf en/of negatief beeld van de ander heeft, en dus onveilig gehecht is, niet te worden bevestigd (Dijkstra, 2005; Sannen & Spaans, 2007). Een onveilige hechtingsstijl wordt onder vrijgezellen (21%) weliswaar relatief vaker gerapporteerd dan onder mensen met een relatie (11,3%). Echter, dit kan geen allesverklarende oorzaak voor het groeiende aantal singels zijn, daar 79% van singles wel degelijk een positief beeld van zichzelf en de ander hebben (Sannen & Spaans, 2007).

Een plausibele verklaring is dat mensen naast angstige opvattingen over intimiteit ook andere opvattingen op het gebied van liefde en relaties hanteren welke mogelijk belemmerend zijn in het aangaan van relaties. Zo lijkt er een verschuiving plaats te vinden van het niet d urven aangaan, naar het niet willen aangaan van een romantische relatie. Oorzaak in deze mogelijke opvattingen is gelegen in de eerder genoemde maatschappelijke veranderingen waardoor het huwelijk tegenwoordig niet meer een praktische noodzaak is, maar het voornamelijk het vervullen van persoonlijke emotionele behoeftes dient (Miller, Perlman & Brehm, 2007). Zo bleek uit onderzoek van Popenoe en Whitehead (2001) onder 1003 ongehuwde jongvolwassenen van 20 tot 29 jaar dat 94% van hen stelden dat 'als zij een partner zouden trouwen, hij of zij op de eerste plaats een zielsverwant zou moeten zijn'. Deze romantische opvatting lijkt op het eerste gezicht onschuldig. Hieruit blijkt echter dat het huwelijk niet meer als noodzaak gezien wordt, maar als optie. Dit weerspiegelt daarom minder stabielere opvattingen over het huwelijk (Adler, 2004; Surra, 1990, in: Van Epp, 2006).

Evenwel zou het grote aantal vrijgezellen verklaard kunnen worden doordat de verbintenis aan een relatie minder is dan voorheen (Miller, Perlman & Brehm, 2007). Een cruciale rol hierbinnen speelt de relatietevredenheid welke wordt beïnvloed door het verwachtingspatroon dat iemand heeft van een partner en een relatie (Eidelson & Epstein, 1982). Vermoed wordt dat wanneer niet aan iemands specifieke verwachtingen voldaan wordt, de tevredenheid over de relatie lager is en de relatie wordt verbroken. Zo bleek uit eerder onderzoek naar liefdesattitudes en relatietevredenheid onder 57 stellen (Hendrick, Hendrick & Adler, 1988) dat er minder tevredenheid over de relatie heerste wanneer er tekort geschoten werd in specifieke emotionele behoeftes, hetgeen leidde tot het beëindigen van een

relatie.

Voortbordurend op het gegeven dat angstige opvattingen aangaande intieme relaties niet allesverklarend zijn voor het hoge aantal vrijgezellen, moeten tevens de romantische en idealistische opvattingen onderzocht worden om zo de beweegredenen van de vrijgezel beter te leren begrijpen.

Huidig onderzoek zal dus enerzijds de vraag trachten te beantwoorden of men zich vanuit verschillende overwegingen liever niet wil of durft te binden, of dat men juist op zoek is naar dé ideale partner die tegemoet komt aan alle behoeften.

Aangezien opvattingen en gedrag sterk gerelateerd zijn, hetgeen wil zeggen dat zij elkaar beïnvloeden en in stand houden (Walen, DiGuiseppe, Dryden, met Kienhorst, Boelen & van den Bout, 2001), zal onderhavige thesis zich anderzijds richten op het specifieke relationele gedrag van singles. Gezien het feit dat gedrag makkelijker te observeren en te veranderen is, zouden bevindingen als belangrijke aanknopingspunten kunnen dienen voor eventuele cognitief-therapeutische hulp die aan vrijgezellen geboden kan worden.

Opvallend binnen de geraadpleegde literatuur is dat nagenoeg alle onderzoeken naar irrationele romantische verwachtingen en eisen aan een romantische relatie en partner zijn verricht onder (getrouwde) stellen (Day & Maltby, 2003; Eidelson & Epstein, 1982; Stackart & Bursik, 2003). Aangezien deze verwachtingen en eisen zoals bovenstaand gesteld een rol zouden kunnen spelen bij het groeiende aantal singles, is het opmerkelijk dat de opvattingen onder deze groep nog niet eerder het onderwerp van onderzoek is geweest.

In onderstaand theoretisch kader zal eerst evidentie worden aangedragen voor het belang van onderzoek naar opvattingen over intimiteit onder vrijgezellen. Vervolgens zal worden ingegaan op angstige opvattingen die ten grondslag zouden kunnen liggen aan het niet kunnen en willen aangaan van intieme relaties. Voorts zullen de irrationeel romantische overtuigingen en eisende opvattingen aangaande een romantische partner en relatie worden besproken. Tevens wordt getracht een overzicht te geven van het relationele gedrag, gerelateerd aan bovenstaande cognities. Tenslotte zullen in de conclusies deelvragen en hypothesen worden opgemaakt.

Theoretisch kader

Het belang van onderzoek naar vrijgezellen

Ongeveer 21% van de vrijgezellen blijkt (heel) ontevreden te zijn over hun single-bestaan (Bakker & Wesenbeeck, 2006). Daarenboven worden problemen die mensen ervaren met intimiteit binnen de GGZ veel genoemd tezamen met andere stoornissen. Er wordt een scala aan gerelateerde problemen gevonden als:

- depressie (Brehm, Miller, Perlman & Campbell, 2002; Cairney, Boyle, Offord & Racine, 2003; Odegaard, 1996; Reis & Greyner, 2004; Uebelacker & Whisman, 2005; Whiffen, Judd & Aube, 1999; Zlotnick, Kohn, Ketner & Della Grotta, 2000)
- angst (Dutton, 2002; Jackson & Wenzel, 2002; Kashdan & Roberts, 2004; La Greca & Lopez, 1998;

Lionberg, 2004; McFarlane & Bookless, 2001; McKee & Dingee, 2003; O'Connor, Fuller & Fell, 2004; Thomson, 1995; Wenzel, 2002;)

- chronische stress (Cairney et al., 2003);

- eetstoornissen (Van den Broucke, Vandereycken & Vertommen, 1995; Evans & Wertheim, 1998; Neckowitz & Morrison, 1991; Ogden & Steward, 2000)

- seksuele stoornissen (Clayton, & McKeigue 2001; Walsh & Berman, 2004), en

- relatieproblemen (Horowitz, 1979).

Verder kan het verliezen van een intieme band leiden tot verslechterde lichamelijke gezondheid (Flora & Segrin, 1998), zijn vrijgezellen vaker het slachtoffer van ongelukken en van heftige levensgebeurtenissen (Cairney et al., 2003) en hebben zij een hoger sterftecijfer dan mensen die meer gehecht zijn aan hun partner (Berkman & Glass, 2000). Bovengenoemde studies veronderstellen overigens niet direct een causaal verband tussen het afwezig zijn van intimiteit en andere stoornissen, maar wijzen enkel uit dat problemen met intimiteit samengaan met andere stoornissen en deze mogelijk zouden kunnen veroorzaken en/of ernstiger maken. Daarnaast blijkt dat singles minder sociale steun ervaren en minder contact hebben met vrienden en familie dan mensen met een partner en blijken zij hun seksuele vrijheid ook niet zo te waarderen als het soms doet lijken (Cargan, 1981).

Bovendien worden vrijgezellen ook negatief gestereotypeerd: ze worden veelal gezien als 'onvolwassen', 'onzeker', 'egocentrisch', 'ongelukkig', 'eenzaam' en 'lelijk'. Tevens zijn zij het slachtoffer van discriminatie: vrijgezellen verdienen minder dan hun getrouwde, even oude collega's met dezelfde werkervaring. Ook heeft het niet-getrouwd zijn belasting-, en verzekeringsnadelen (DePaulo & Morris, 2006).

Gezien het verhoogde risico op gezondheidsproblemen, de eerder genoemde onvrede onder vrijgezellen en praktische nadelen is het beter begrijpen van de beweegredenen omtrent relaties van de vrijgezel gewenst. Het in kaart brengen van angstige opvattingen als intimiteitsbelemmerende factoren is daarbij een eerste stap.

Angstige opvattingen aangaande intimiteit, gerelateerd aan relationeel gedrag

Singles zouden last hebben van de in de volksmond genoemde 'bindings- en/of verlatingsangst': zij zouden beschikken over angstige opvattingen aangaande intimiteit. Deze opvattingen zouden mogelijk verklaard kunnen worden vanuit de hechtingsliteratuur. Hierin staat centraal hoe vroege hechtingservaringen zich bij mensen als mentale representaties verankeren. Eén van de basisaannames uit de hechtingstheorie (Bowlby, 1969) is dat de kwaliteit van iemands vroege emotionele band met de primaire verzorgers als een model dient voor iemands hechtingsoriëntatie voor latere intieme relaties. De hechtingstijl representeert algemene verwachtingen van een gevoel van

eigenwaarde (beeld van het zelf) en de beschikbaarheid van anderen (beeld van de ander)². Deze worden geassocieerd met de neiging om intimiteit in relaties op te zoeken dan wel te vermijden (Griffin & Bartholomew, 1994) en is bepalend voor de frequentie en diepte van intiem contact dat een persoon zal opzoeken of tolereren (Prager, 1995).

Angstige opvattingen lijken met name gebaseerd te zijn op negatieve attitudes naar zichzelf en anderen en richt zich op het aspect van *nabijheid* hetgeen een intieme relatie impliceert. Angstige opvattingen over intimiteit kunnen worden opgesplitst in twee basiscognities, namelijk: 1) binnen een intieme relatie wordt je verlaten, afgewezen en gekwetst (kortweg ‘angst voor verlating’), en 2) binnen een intieme relatie verlies je onafhankelijkheid en autonomie (kortweg ‘angst voor autonomieverlies’). Hierbij is respectievelijk sprake van intimiteit niet durven aangaan (bang om afgewezen en verlaten te worden) en intimiteit niet willen aangaan (er is in minder mate behoefte aan).

Bij *angst voor verlating* is het zelfbeeld overwegend negatief en het beeld van de ander kan positief dan wel negatief zijn. Wanneer het beeld van de ander positief is, zal er van hieruit sprake zijn van intimiteittoenaderend gedrag op een bevestigingzoekende wijze. Naar verwachting komt dit tot uiting in conflictvermijdend, aangepast, manipulatief, aanklampend, controlerend en/of aandachtvragend gedrag (Dijkstra, 2005; Feldman, 1979; Young & Klosko, 1999). Wanneer het beeld van de ander daarentegen negatief is, zijn er overheersend negatieve gedachten met betrekking tot intimiteit. Ondanks dat zij de wens hebben om zich emotioneel te binden, durven zij zich niet open op te stellen uit wantrouwen tegenover zichzelf en de ander (*angstig*). Dit kan zorgen voor een patroon van aantrekken en afstoten (Dijkstra, 2005), respectievelijk bevestigingzoekend intimiteittoenaderend en intimiteitsaboterend gedrag (Dijkstra, 2005; Feldman, 1979;). Voorbeelden van intimiteittoenadering zijn naar verwachting het vermijden van conflicten en zich aanpassen en aanklampen aan de (hooggewaardeerde) ander. Intimiteitsabotage kan gerealiseerd worden door bijvoorbeeld verminderde self-disclosure. Dit om de kans op afwijzing tegen te gaan (Feldman, 1979).

Bij *angst voor autonomieverlies* is het beeld van de ander overwegend negatief en het beeld van het zelf positief. Men houdt daarbij gevoelens en gedachten voor zichzelf (*onontvankelijk*), wil zich onafhankelijk voelen en is bang dat intimiteit negatieve consequenties heeft voor de autonomie (anderen hebben een beperkende en negatieve invloed). Het resultaat is een defensieve houding ten opzichte van intimiteit en liefde, hetgeen zich kan uiten in afstandelijkheid en wantrouwen naar de partner (Dijkstra, 2005). Dit leidt tot intimiteitvermijdend en intimiteitsaboterend gedrag en komt onder andere tot uiting in emotioneel terugtrekken en afstand nemen, verminderde ‘self-disclosure’, hoge eisen stellen aan de partner, conflictuitlokkend gedrag en het uitlokken van een machtsstrijd (Feldman, 1979; Young & Klosko, 1999). Tevens wordt bij deze angst melding gemaakt van veel sequentiële relaties aangaan, snel opgeven, vreemdgaan of op passieve wijze relaties aangaan met partners die emotioneel niet beschikbaar of anderszins niet geschikt zijn om een constructieve relatie

²Vanuit het beeld van het zelf en de ander zijn vier verschillende combinaties te maken overeenkomstig de vier verschillende hechtingstijlen: 1) het beeld van de ander is negatief en het beeld van het zelf is negatief, 2) het beeld van de ander is negatief en het beeld van het zelf is positief, 3) het beeld van de ander is positief en het beeld van het zelf is negatief, en 4) het beeld van de ander is positief en het beeld van het zelf is positief.

mee op te bouwen (Dijkstra, 2005; Lutwak, 1985; Roodvoets, 2003).

Tenslotte is voor mensen met een positief beeld van het zelf en van de ander (*veilig*) kenmerkend dat zij comfortabel zijn met nabijheid en intimiteit, omdat zij verwachten dat anderen voor hen beschikbaar zijn en positief op hen zullen reageren. Zij zijn in staat om liefde te geven en te nemen (Dijkstra, 2005) en zijn over het algemeen in staat om prettige relaties aan te gaan. Dit zal naar verwachting tot uiting komen in coöperatief, intimiteittoenaderend gedrag, zoals self-disclosure, bevestiging geven, en delen in verantwoordelijkheden en gezamenlijke activiteiten (Sannen & Spaans, 2007).

Evidentie voor bovenstaande vonden Sannen & Spaans (2007) al eerder onder 224 vrijgezellen en 534 mensen met een relatie. Zij onderzochten hoe het beeld van het zelf en het beeld van de ander samenhangt met specifiek relationeel gedrag. Aangezien vrijgezellen niet in staat lijken een relatie te initiëren dan wel zich eraan te committeren, werd vanuit de oorspronkelijke hechtingsliteratuur verwacht dat zij overwegend een negatief beeld van de ander zouden hebben. Wanneer zij daarnaast ook een negatief beeld van zichzelf zouden hebben, zouden zij vanuit de angst verlaten, afgewezen of gekwetst te worden minder snel en gemakkelijk romantische relaties aangaan. Wanneer zij een positief zelfbeeld zouden hebben, zouden zij vanuit de angst om hun onafhankelijkheid en/of autonomie op te moeten geven relaties minder makkelijk aan gaan. Daarmee zou intimiteitvermijdend-, en intimiteitsaboterend gedrag kenmerkend zijn voor de vrijgezel. Deze hypothese bleek echter niet te kloppen: mensen met een negatief beeld van het zelf en de ander bleken voornamelijk intimiteittoenaderend gedrag te vertonen (Sannen & Spaans, 2007). Deze discrepantie in bevindingen tussen voorgaande literatuur en het onderzoek van Sannen en Spaans is wellicht te wijten aan lage representativiteit: de groep onveilig gehechte mensen was namelijk zeer klein. Nagenoeg alle participanten uit dit onderzoek, ongeacht relatiestatus, blijken een positief beeld van het zelf en positief beeld van de ander te hebben. Desalniettemin zijn de resultaten dusdanig dat verondersteld kan worden dat angst voor intimiteit niet allesverklarend is voor de reden dat singles geen relatie aangaan, en dat er een andere verklaring voor hun vrijgezelle status ten grondslag moet liggen.

Zo blijkt dat, samenhangend met het niet willen en niet kunnen aangaan van een relatie, de oorzaak van het grote aantal vrijgezellen ook toegeschreven kan worden aan het gegeven dat relaties sneller en vaker verbroken worden (Miller et al, 2007). Verondersteld zou kunnen worden dat relaties sneller verbroken worden indien er een té optimistisch beeld bestaat, aangezien het moeilijk is om vervolgens aan deze eisen te voldoen. Wanneer de werkelijkheid een te grote discrepantie heeft met het ideaalbeeld, zal men er mogelijkwijs toch niet in slagen om een romantische relatie te initiëren dan wel er zich aan te committeren. Hier zal in onderstaande paragraaf nader op ingegaan worden.

Irrationeel romantische overtuigingen en eisende opvattingen tot een partner en romantische relatie

gerelateerd aan relationeel gedrag

Mensen ontwikkelen gedurende hun leven een bepaald (ideaal)beeld over romantische relaties en romantische partners. Dit beeld wordt gevormd door de verwachtingen en overtuigingen over relaties en partners en de eisen die hieraan gesteld worden. Zoals al eerder genoemd liggen vandaag de dag religie, financiële redenen of ouderschap steeds minder aan de basis van een huwelijk. Deze veranderingen van de plaats van intieme relaties en het huwelijk hebben daarmee eveneens voor veranderingen in gedrag en opvattingen jegens het huwelijk en in de partnerselectie gezorgd. Vrijgezellen lijken pessimistischer geworden over het hebben van een blijvend huwelijk (Popenoe & Dafoe Whitehead, 2001), maar verlangen wél naar het ideale huwelijk met de enige ware zielsverwant (Miller et al., 2007; Popenoe & Dafoe Whitehead, 2001). Vanwege deze hoge verwachtingen over een relatie en huwelijk, proberen vrijgezellen te ontdekken of een persoon 'juist' is. Dit wordt gedaan door bijvoorbeeld te gaan samenwonen of door te 'daten' met meerdere personen voordat een vaste, langdurige relatie aangegaan wordt (Cobb, Larson & Watson, 2003).

Romantisch idealistische overtuigingen en eisen zijn van invloed op zowel de initiatie van een romantische relatie (Knee, 1998) als op de relatietevredenheid (Eidelson & Epstein, 1982; Emmelkamp, Krol, Sanderman, & Rüphan, 1987). Wanneer deze gebaseerd zijn op onrealistische overtuigingen en eisen, worden gebeurtenissen geëvalueerd vanuit extreme standaarden. Dit heeft tot gevolg dat zij negatief beoordeeld zullen worden, wat resulteert in een lagere relatietevredenheid (Fehr, 2001). Immers, naarmate er hogere eisen gesteld worden aan een relatie en partner, wordt er meer van verwacht. Dit maakt het moeilijker om tevreden te zijn en makkelijker om teleurgesteld te raken, wat er toe leidt dat romantische relaties eerder verbroken zullen worden (Bradbury en Fincham, 1988; Campbell, Simpson, Kashy & Fletcher, 2001; Stackert & Bursik, 2002).

Mogelijk kan dit een grotere rol spelen bij het verklaren van het groeiende aantal vrijgezellen: Gezien het belang van onderzoek naar idealistische overtuigingen heeft de laatste jaren een verschuiving plaats gevonden van onderzoek naar de karakteristieke eisen aan een romantische partner (o.a. Averill & Boothroyd, 1977; Campbell et al., 2007; Figueredo, Sefcek & Jones, 2006; Markey & Markey, 2007), naar onderzoek naar idealistische opvattingen met betrekking tot een partner en relatie. Zo hebben verscheidene onderzoekers getracht deze irrationele verwachtingen en overtuigingen over romantische relaties en partners te formuleren en te schematiseren (o.a. Cobb et al, 2003; DeBord, Romans & Krieschok, 1996; Eidelson & Epstein, 1982; James, Hunsley & Hemsworth, 2002). Volgens Epstein (1986, in: Stackart & Bursik, 2002) zijn de meest doordringende en vaststaande cognities die gerapporteerd worden bij huwelijks- of relatieproblemen de extreme eisen die iemand heeft van zichzelf, van de partner en van de aard van relatie-interacties. Deze irrationele eisen van een mogelijke partner kunnen namelijk iemands partnerkeuze beperken, overdreven of juist minimale inspanning opwekken om een geschikte partner te vinden, leiden tot een remming van het opmerken van interpersoonlijke sterke en zwakke punten en ervoor zorgen dat er beperkingen zijn in het oplossen van problemen tussen partners (Larson, 2000; Larson & Holman, 1994, in: Cobb et al., 2003). Een over-optimistisch ideaalbeeld van 'de ware' zou ertoe kunnen leiden dat iemand zich blindstaart op 'de

prins op het witte paard' hetgeen beperkend zou kunnen werken wanneer gezocht wordt naar een geschikte partner (Larson, 1994; Lazarus, 1985, in: Cobb et al., 2003). Uit de literatuur over de rol van overtuigingen in partnerselectie heeft Larson (1994, in: Cobb et al., 2003) negen overtuigingen geïdentificeerd die individuen vaak hebben aangaande het selecteren van een (huwelijks)partner. Deze kunnen beperkend genoemd worden omdat ze gebaseerd zijn op (extreem) hoge eisen en zijn als volgt:

1) De enige ware. ('Er is één ware persoon in de wereld om mee te trouwen'). Deze overtuiging werkt vaak beperkend aangezien het eist dat een persoon zou moeten weten wanneer hij of zij 'de ware' tegenkomt. Het nodigt ook uit om passief te wachten op dat magische moment terwijl andere (geschikte) partners over het hoofd worden gezien.

2) De perfecte partner. ('Totdat ik de perfecte persoon vind om mee te trouwen, zou ik niet moeten trouwen'). Iemand die deze overtuiging aanhoudt zou beperkt kunnen worden in het vinden van een partner, aangezien er geen enkele persoon in alle opzichten perfect kán zijn.

3) De perfecte zelf. ('Totdat ik me compleet zeker voel als toekomstige partner, zou ik niet moeten trouwen'). Deze overtuiging is beperkend om dezelfde reden als de tweede overtuiging. Niemand is ooit perfect of heeft complete zekerheid een perfecte partner te kunnen zijn.

4) De perfecte relatie. ('De relatie moet helemaal perfect zijn voordat ik mij helemaal wil binden'). Aangezien het succes van een relatie moeilijk met zekerheid gegarandeerd kan worden, is dit een beperkende eis.

5) Moeite doen. ('Ik kan gelukkig zijn met wie ik ook kies om mee te trouwen, als ik hard genoeg werk'). Larson (1992, in: Cobb et al., 2003) stelde dat in een goede relatie beide partners er moeite voor moeten doen de relatie te laten slagen. Het is echter geen gegeven dat elke persoon de capaciteiten heeft om dit te doen of te willen.

6) Liefde is genoeg. ('Verliefd worden op iemand is voldoende reden voor mij om met die persoon te trouwen'). In onze huidige, geëmancipeerde samenleving overwegen nog maar weinig mensen om een relatie aan te gaan met iemand op wie zij niet verliefd zijn of van wie zij niet houden (Simpson, Campbell & Berscheid, 1986, in: Cobb et al., 2003). Deze overtuiging is beperkend, omdat enkel liefde zelden voldoende is voor een goede relatie.

7) Samenwonen. ('Samenwonen zal de kans op een goed huwelijk vergroten'). Uit reviews van literatuur over het verband tussen samenwonen en succesvolle huwelijken (o.a. Larson, 2001; Waite & Gallagher, 2000, in: Cobb et al., 2003; Lillard, Brien & Waite, 1995) kan geconcludeerd worden dat stellen die samenwonen voor het huwelijk een grotere kans hebben om ontevreden te zijn met hun latere huwelijk. Tevens hebben zij een grotere kans om tot een echtscheiding te komen in vergelijking tot stellen die voor hun huwelijk niet samenwonen.

8) Tegenpolen vullen elkaar aan. ('Ik zou iemand moeten kiezen om mee te trouwen wiens persoonlijke karakteristieken het tegenovergestelde zijn als die van mij'). Het is een populair idee dat twee verschillende individuen elkaars zwakke en sterke punten zouden moeten aanvullen. Literatuur over de voorechtelijke voorspellers voor het succes van een huwelijk, duidt echter aan dat overeenkomsten in attitudes, waarden, overtuigingen en persoonlijke karakteristieken juist meer

succes voorspellen dan tegengestelde karakteristieken (Larson & Holman, 1994).

9) Kiezen zou makkelijk moeten zijn. ('Kiezen zou makkelijk moeten zijn en het al dan niet vinden van een partner is een kwestie van geluk of pech.') Vanuit deze opvatting zou het aangaan van relaties afhangen van het lot of geluk, wat tot een passieve houding zou kunnen leiden, waardoor andere potentiële partners over het hoofd gezien zouden kunnen worden.

Naar aanleiding van deze bovengenoemde irrationele overtuigingen onderzocht van Epp (2006) onder 272 vrijgezelle soldaten het verband tussen deze irrationele overtuigingen en het al dan niet aangaan van een romantische relatie. Er werd een negatief verband gevonden tussen het hebben van sterk eisende en irrationele opvattingen en het aangaan van een relatie. Degenen die zich er binnen een jaar nog niet klaar voor voelden om in het huwelijk te treden, hielden zich vast aan meerdere irrationele overtuigingen. Zij hadden voornamelijk het idee dat er één perfecte ware voor hen bestond, dat liefde voor hen een voldoende reden zou zijn om een relatie aan te gaan en dat samenwonen vereist was voor men zich officieel kon gaan binden.

Bovenstaande evidentie geeft enerzijds aan dat door (te) hoge eisen te stellen aan een mogelijke partner, het moeilijk kan zijn een persoon te vinden die aan dergelijke criteria voldoet. Dit leidt wellicht tot snelle teleurstelling bij elke partner die zich voordoet. Het is daarom opvallend dat dit onder singles nog niet eerder is onderzocht. Verwacht kan worden dat mensen die (te) hoge eisen stellen intimiteittoenaderend gedrag vertonen, maar eenmaal in een relatie saboterend gedrag vertonen, wat juist gekenmerkt wordt door onmogelijke liefde willen.

Anderzijds zou het stellen van (te) lage eisen zich kunnen uiten in een passieve houding ten opzichte van romantische relaties, wat een relatie vaak ook niet ten goede zal komen (Larson, 1992, 2000, in: Cobb et al., 2003). Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer iemand een romantische relatie niet als prioriteit beschouwt.

Conclusies en verwachtingen

Het is paradoxaal te noemen dat vanwege het emotionele, lichamelijke en praktische ongenoegen van vrijgezellen en de vele mogelijkheden die hen geboden worden om een partner te vinden, deze groep omvangrijk is en naar verwachting zal blijven groeien. Het is dan ook noodzaak de beweegredenen van vrijgezellen beter te leren begrijpen.

Om de vraag te beantwoorden of men zich vanuit verschillende overwegingen liever niet wil of durft te binden, of dat men juist op zoek is naar dé ideale partner die tegemoet komt aan alle behoeften zal onderhavig onderzoek zich richten op zowel de angstige opvattingen, irrationele romantische verwachtingen en eisende opvattingen omtrent een romantische partner en relatie. Daarnaast wordt gepoogd het specifiek relationele gedrag van vrijgezellen in kaart brengen, aangezien opvattingen en gedrag sterk gerelateerd zijn (Walen et al., 2001).

Uit bovenstaande kan de volgende onderzoeksvraag geformuleerd worden:

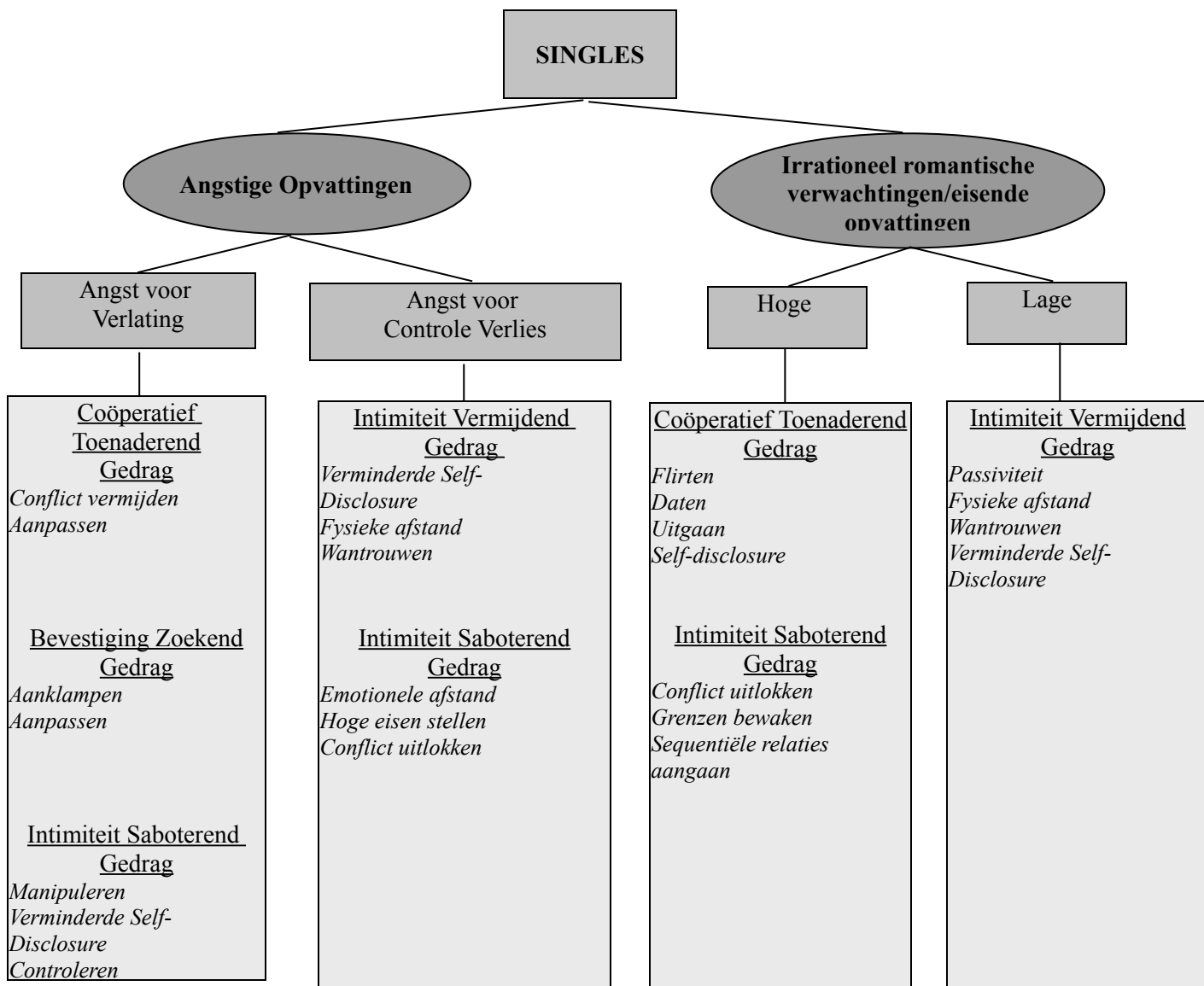
“In hoeverre spelen angstige opvattingen aangaande intimiteit, irrationele romantische

overtuigingen en eisen een rol bij het niet initiëren van en commiteren aan een relatie en welke aspecten van relationeel gedrag houden het vrijgezel-zijn in stand?”

Om antwoord te kunnen geven op deze uitgebreide vraag worden de volgende deelvragen geformuleerd:

- 1) Rapporteert de vrijgezel sterke angstige opvattingen aangaande intimiteit?
- 2) Rapporteert de vrijgezel sterke irrationeel romantische overtuigingen en stelt de vrijgezel hoge eisen aan een romantische relatie en partner?
- 3) Hoe is het verband tussen angstige opvattingen aangaande intimiteit, irrationele romantische overtuigingen en eisen van een romantische relatie en specifiek relationeel gedrag?

Onderstaand figuur (1) is een hypothetische conceptualisatie van de samenhang tussen deze angstige, irrationeel romantische verwachtingen en eisende opvattingen omtrent een romantische relatie en partner en de daarbij te verwachten relationele gedragsaspecten.

Figuur 1: Conceptualisatie van de samenhang tussen angstige opvattingen, idealistische/eisende opvattingen en relationele gedragsaspecten.

Uit de figuur is te lezen dat singles zowel angstige opvattingen als idealistische/eisende opvattingen kunnen hebben, welke kunnen werken als intimiteitbelemmerende factoren. Angstige opvattingen zijn onderverdeeld in 'angst voor verlating' en 'angst voor controle verlies'. Verwacht wordt dat singles die angstig zijn voor verlating voornamelijk coöperatief toenaderend gedrag, bevestiging zoekend gedrag en intimiteit saboterend gedrag vertonen. Singles die angstig zijn voor controle verlies zullen voornamelijk intimiteit vermijdend gedrag en intimiteit saboterend gedrag vertonen.

De andere intimiteitbelemmerende factor, irrationeel romantische verwachtingen en eisende

opvattingen, kunnen in hoge en lage mate aanwezig zijn bij singles. Singles met lage idealistische opvattingen worden verwacht coöperatief toenaderend gedrag te vertonen bij het initiëren van een relatie. Eenmaal in een relatie zullen zij waarschijnlijk intimiteit saboterend gedrag vertonen.

Uit onderzoek van Sannen en Spaans (2007) is gebleken dat een merendeel van de vrijgezellen geen angstige opvattingen hanteren en niet veel minder dan mensen die wel een relatie hebben, de ander negatief zien. Tevens lijken vrijgezellen evenveel coöperatief gedrag te vertonen. Om angstige opvattingen aangaande intimiteit als exclusieve oorzaak van het grote (groeiende) aantal vrijgezellen toe te wijzen is daarom te simplistisch.

Wellicht is dit fenomeen deels te verklaren aan het feit dat relaties sneller verbroken worden (Miller et al., 2007; www.cbs.nl) door teleurstellingen die binnen een relatie ervaren worden. Deze teleurstellingen zijn waarschijnlijker wanneer de verwachtingen die men van een partner en relatie heeft irrationeel zijn.

Gezien de geleverde evidentie uit onderzoek van Sannen en Spaans (2007), kan verwacht worden dat angstige opvattingen aangaande intimiteit onder vrijgezellen geen sterke rol spelen om geen relatie aan te gaan (*hypothese 1*). Dit geldt voor zowel angst voor verlating (*hypothese 1a*) als angst voor autonomieverlies (*hypothese 1b*).

Het fenomeen dat relaties meer en sneller verbroken worden (Miller et al., 2007; www.cbs.nl) hangt samen met de teleurstellingen die ervaren zouden kunnen worden in een relatie (Cobb et al., 2003). Aangezien verwachtingen en eisen hierbij cruciaal zijn wordt verwacht dat sterke irrationele romantische verwachtingen van een relatie (*hypothese 2*) en een irreëel eisen met betrekking tot een relatie en partner (*hypothese 3*) samenhangt met het vrijgezel-zijn.

Singles die angstig zijn voor verlating vertonen een patroon van aantrekken en afstoten (Dijkstra, 2005). Gezien dit patroon wordt eveneens verwacht dat er een positieve samenhang zal bestaan tussen angst voor verlating en coöperatief toenaderend gedrag, bevestiging zoekend gedrag en intimiteit saboterend gedrag (Dijkstra, 2005; Feldman, 1979; Young & Klosko, 1999) (*hypothese 4*).

Aangezien er bij angst voor autonomieverlies de behoefte bestaat onafhankelijk te zijn, wordt er tevens een positieve samenhang verwacht tussen deze angst en intimiteit vermijdend- en saboterend gedrag (*hypothese 5*).

Omdat het stellen van hoge eisen aan een relatie en mogelijke partner en het hebben van een sterk ideaalbeeld er de behoefte lijkt te bestaan dat een romantische relatie gewenst is (Cobb et al., 2003), wordt verwacht dat deze eisen en opvattingen gepaard gaan met coöperatief toenaderend gedrag bij de initiatie van een relatie. Daarnaast wordt verwacht dat ten tijde van een relatie intimiteit saboterend gedrag vertoond wordt (*hypothese 6*). Ondanks dat de vragenlijst onder singles wordt afgenomen, kan toch het gedrag ten tijde van een relatie gemeten worden. Zo worden singles gevraagd zich in te beelden in een relatie te zitten.

Aangezien vrijgezellen die lage eisen stellen ten opzichte van een relatie en partner mogelijk een passieve houding aannemen ten opzichte van romantische relaties (Larson, 1992, 2000, in: Cobb

et al., 2003), wordt verwacht dat hun gedrag gekenmerkt wordt door het vermijden van intimiteit (*hypothese 7*).

METHODEN

Participanten

Aan dit onderzoek hebben in totaal 340 participanten deelgenomen. Na het elimineren van participanten met extreme scores bleven er 309 participanten over (N=309). Van deze 309 participanten waren 77 man (25%) en 232 vrouw (75%). De leeftijd varieerde van 21 tot 66 jaar met een gemiddelde leeftijd van 31,4 jaar (SD = 10,1).

Onder de participanten rekende 92% zich tot de etnisch-culturele achtergrond autochtoon-Nederlands en was 88% niet-praktiserend religieus. 43% had een universitaire opleiding genoten. Bovendien was 92% van de participanten heteroseksueel, 5% biseksueel en 3% homoseksueel.

Tabel 1

Participantgegevens, uitgesplitst naar Sekse en Leeftijd in jaren

	Aantal		Leeftijd	
	N	%	M	SD
Man	77	25	33,8	10,6
Vrouw	232	75	30,6	9,8
Totaal	309	100	31,4	10,1

Om conclusies te kunnen trekken tussen de samenhang van vrijgezel en verschillende variabelen werden de vrijgezellen onderverdeeld in verschillende categorieën. Op deze manier kon er onderscheid gemaakt worden in de mate waarin men vrijgezel is. Om te controleren voor de leeftijd van de participant is er een formule opgesteld om zo 'de mate van vrijgezelheid' te verkrijgen. Allereerst is er een leeftijdsgrens vanaf wanneer men een serieuze relatie zou kunnen hebben arbitrair gesteld op 18 jaar. De totale relatieduur (de duur van alle relaties langer dan 1 jaar opgeteld) werd gedeeld door de participants 'relatie-geschikte jaren' (de leeftijd van de participant minus 18). Deze uitkomsten zijn omgezet in percentages en ingedeeld in vier categorieën, hetgeen is weergegeven in tabel 2.

Tabel 2

Participantgegevens opgesplitst in mate van vrijgezelheid in percentages

	Aantal			Gem. Leeftijd
	N	%	Cumulatief %	
0-25 %	97	31,6	31,6	30,7
26-50 %	78	25,4	57,0	34,4
51-75 %	45	14,7	71,7	30,7
76 – 100 %	87	28,3	100	29,7
Totaal	307	100		

Meetinstrumenten

Om de variabelen angstige opvattingen, irrationele romantische overtuigingen, eisende opvattingen van een romantische partner en relatie en relationeel gedrag te meten, werd zowel gebruik

gemaakt van reeds bestaande vragenlijsten, als ook een voor dit onderzoek geconstrueerde vragenlijst. Hieronder volgt het overzicht van deze vragenlijsten. In bijlage I is een overzicht van de vragenlijsten weergegeven.

Angstige opvattingen aangaande intimiteit

Angstige opvattingen werden gemeten met de Fear of Close and Personal Relationship Questionnaire (FCPRQ; Sheehan, 1989). Dit instrument meet angst voor intimiteit bestaat in zijn geheel uit 30 vragen en zes constructen: 1) bewaakte autonomie ('*guarded autonomy*'), 2) wantrouwen van partner ('*distrust of partner*'), 3) angst voor eigen destructieve impulsen ('*fear of ones own destructive impulses*'), 4) vermijding van kwetsbaarheid ('*vulnerability avoidance*'), 5) vermijding van zelfexpressie ('*self expression avoidance*') en 6) angst voor verlaten ('*fear of abandonment*'). De vragen dienden beantwoord te worden aan de hand van een 5-punts Likertschaal, lopend van 'zeer oneens' (1) tot 'zeer eens' (5), waarbij een hoge score een sterkere angst indiceerde. Sheehan (1989) rapporteerde op basis van onderzoek onder 241 mannelijke veteranen goede psychometrische kwaliteiten van de FCPRQ, en een Chronbach's alpha tussen de .57 en .78 voor alle soorten angst. Uit onderzoek van Haagsma en Glimmerveen (2006) werd tevens een hoge betrouwbaarheid gevonden; Cronbach's alpha .87. De vragenlijst die gebruikt is in dit onderzoek is een Nederlandse vertaling van de originele lijst en is gevalideerd onder psychologie-studenten.

De FCPRQ bevat vragen die betrekking hebben op zowel cognities als gedrag. Ten behoeve van onderhavig onderzoek werden voor het meten van de angstige opvattingen enkel die vragen gesteld die betrekking hebben op cognities. Dit waren 19 vragen. Deze cognitievragen waren tevens, ten behoeve van het beantwoorden van enkele onderzoeksvragen, onderverdeeld in twee factoren. De eerste factor meette 'angst voor verlaten', welke bestond uit de constructen 'angst voor verlaten', 'wantrouwen van partner' en 'vermijding van zelfexpressie'. De factor 'angst voor autonomieverlies' bestond uit de overige twee constructen, namelijk 'bewaakte autonomie' en 'angst voor eigen destructieve impulsen'.

Deze verdeling is reeds onderzocht door van der Heijden en van der Linden (2006). Zij hebben gebruik gemaakt van een promax rotatie. De Kaiser-Meyer-Okin-waarde van de hieruit volgende factoranalyse is .799. Deze waarde is zelfs groter dan de aanbevolen waarde van .6 (Kaiser, 1970, 1974; in van der Heijden & van der Linden, 2006). Verder is de Bartlett's Test of Sphericity significant ($p=.000$) wat ertoe bijdraagt dat de keuze voor factoranalyse verantwoord is (Bartlett, 1954, in: van der Heijden & van der Linden, 2006). Slechts de ladingen die $>.4$ zijn, zijn meegenomen in onderhavig onderzoek. Als een item op beide factoren laadt, is gekozen voor de factor met de hoogste lading. In de eerste factor is slechts één item gevonden dat hoort bij het construct Guarded Autonomy van de FCPRQ. Dit is item 28, die laadt met .684 op factor 1 'angst om verlaten en/of gekwetst te worden'. De betrouwbaarheid van de eerste factor is .876 na verwijdering van dit item. Deze factor bevat 8 items van de FCPRQ, namelijk 3, 4, 13, 17, 18, 19, 23 en 26. In de tweede factor 'angst voor autonomieverlies' zijn drie items gevonden die horen bij de constructen 'fear of abandonment' en

'distrust of partner', namelijk items 2, 24 en 29. De betrouwbaarheid van de tweede factor is .830 na verwijdering van deze items. Deze factor bevat 11 items van de FCPRQ namelijk 1, 6, 10, 11, 14, 15, 16, 20, 21, 25 en 30 (van der Heijden & van der Linden, 2006).

De overige 11 vragen van de FCPRQ hebben betrekking op gedrag en waren dus hier verwijderd en gebruikt bij de gedragsvragenlijst.

Irrationele romantische overtuigingen

Om de irrationele romantische overtuigingen van vrijgezellen te meten, werd gebruik gemaakt van de *Romantic Belief Questionnaire* (RBQ; Romans & DeBord, 1994, in: DeBord et al., 1996) en van de *Relationship Belief Inventory* (RBI; Eidelson & Epstein, 1982).

De RBQ is een 71-item tellende vragenlijst die negen disfunctionele overtuigingen met betrekking tot een romantische relatie meet (DeBord et al., 1996), te weten: 1) te allen tijde volledige open- en eerlijkheid ('*we should be completely open and honest with each other at all times*'), 2) in staat zijn elkaars gedachten te lezen ('*we should be able to read each others's minds*'), 3) alles zou samen gedaan moeten worden ('*we should do everything together*'), 4) in staat zijn te voldoen aan alle behoeftes van de ander ('*we should be able to meet al of each other's needs*'), 5) gewillig en in staat zijn voor elkaar te veranderen ('*we should be willing and able to change for each other*'), 6) alles zou altijd perfect moeten zijn tussen elkaar ('*things should always be perfect between us*'), 7) goede relaties moeten makkelijk in stand te houden zijn ('*good relationships should be easy to maintain*'), 8) je bent niet compleet zonder een romantische relatie ('*one can never be complete without being involved in a romantic relationship*'), en 9) romantisch idealisme ('*romantic idealism*'). De vragen konden beantwoord worden door middel van een 6-punts Likertschaal, variërend van 'sterk mee oneens' tot 'sterk mee eens'. Hogere scores indiceerden meer irrationele romantische overtuigingen. Eerder onderzoek liet een betrouwbaarheid zien van .95 (DeBord et al., 1996), variërend van .61 tot .91 per construct. Voor dit onderzoek waren de items van de RBQ vanuit het Engels naar het Nederlands vertaald door twee onafhankelijke partijen.

De RBI is een 40-item tellende vragenlijst, die 5 dimensies onderscheidt. Omdat drie van de vijf dimensies inhoudelijk overeenkwamen met de dimensies van de RBQ, te weten: 1) onenigheid is vernietigend ('*disagreement is destructive*'; komt overeen met 'alles zou altijd perfect moeten zijn tussen elkaar'), 2) gedachten lezen wordt verwacht ('*mindreading is expected*'; komt overeen met 'in staat zijn elkaars gedachten te lezen') en 3) partners kunnen niet veranderen ('*partners cannot change*'; komt overeen met 'gewillig en in staat zijn voor elkaar te veranderen'), werden enkel de overige twee dimensies van de RBI gebruikt. Deze betroffen: 4) seksueel perfectionisme ('*sexual perfectionism*') en 5) sekses verschillen van elkaar ('*sexes are different*'). Deze laatste dimensie was op te splitsen in a) sekses hebben verschillende behoeftes ('*sexes have different needs*') en b) het is moeilijk de andere sekse te begrijpen ('*it is difficult to understand the other sex*'). Deze gebruikte dimensies betroffen totaal 16 vragen en konden beantwoord worden aan de hand van een 6 punts-

Likertschaal, variërend van 'helemaal oneens' (1) tot 'helemaal eens' (6). In huidig onderzoek werd gebruik gemaakt van een Nederlandse versie van de RBI. De betrouwbaarheden onderzocht in een Nederlandse populatie waren goed bevonden (.72 tot .82 en .85) (van den Berg & de Koning, 2007; Emmelkamp et al., 1987).

Eisende opvattingen

Om de eisende opvattingen van een vrijgezel met betrekking tot een mogelijke partner en romantische relatie te meten, werd gebruik gemaakt van de *Attitudes about Romance and Mate Selection Scale* (ARMSS; Cobb et al., 2003). Deze vragenlijst bestaat uit 28 vragen en is gebaseerd op de negen beperkende overtuigingen van Larson over het kiezen van een partner, welke beschreven worden in de inleiding (de enige ware, de perfecte partner, de perfecte zelf, de perfecte relatie, moeite doen, liefde is genoeg, samenwonen, tegenpolen, kiezen zou makkelijk moeten zijn) (Larson, 1992, in: Cobb et al., 2003). Vanuit deze negen beperkende overtuigingen van Larson zijn uiteindelijk 7 subschalen in de ARMSS geconstrueerd, namelijk: 1) de enige ware ('*one and only*'), 2) liefde is genoeg ('*love is enough*'), 3) samenwonen ('*cohabitation*'), 4) complete zekerheid ('*complete assurance*'), 5) idealisatie ('*idealization*'), 6) makkelijkheid van inspanning ('*ease of effort*') en 6) tegenpolen vullen elkaar aan ('*opposites complement*'). De huidige versie van de ARMSS bestaat in totaal uit 32 items; elke subschaal bevat 4 items en daarnaast worden er 4 afleidingsitems gebruikt.

De vragen werden beantwoord op een 7 punts-Likertschaal variërend van 'zeer sterk oneens' (1) tot 'zeer sterk eens' (7). Hoe hoger de score, des te romantischer waren de overtuigingen over een mogelijke partner en relatie; hoe hoger de eisen waren die gesteld worden voor het ideaalbeeld. De ARMSS heeft een Cronbach's alpha variërend van .64 tot .98 en een gemiddelde van .88. Ook heeft hij een hoge test-hertestbetrouwbaarheid (.90). De validiteit is gemiddeld: .45 (Cobb et al., 2003).

Relationeel gedrag

Om de variabele relationeel gedrag te meten, is gebruik gemaakt van een 90-item tellende vragenlijst welke was samengesteld uit verschillende vragenlijsten. Deze vragen beoogden 14 verschillende gedragsaspecten te meten, geformuleerd ten behoeve van onderhavig onderzoek. Deze zijn: 1) communiceren over de relatie; 2) communiceren over gevoelens; 3) positieve opstelling naar de partner; 4) verantwoordelijkheden delen; 5) investering in gemeenschappelijke vrienden; 6) investering in gemeenschappelijke activiteiten; 7) coöperatief opstellen; 8) afstand nemen; 9) hoge eisen stellen; 10) toewijding saboteren; 11) emotionele afstand; 12) aanpassen; 13) aanklappen; 14) bevestiging zoeken. Per gedragsaspect werd gebruik gemaakt van gedragsvragen van de *Fear of Close Personal Relationship Questionnaire* (FCPRQ; Sheehan, 1989), *Relational Maintenance Strategy Measure* (RSMS; Canary & Stafford, 1992) en daarnaast werden 31 extra items gebruikt.

De *Fear of Close Personal Relationship Questionnaire* (FCPRQ; Sheehan, 1989), welke reeds werd beschreven onder angstige opvattingen omtrent intimiteit, meet zowel cognities als gedrag. Voor het meten van relationeel gedrag werden dus slechts de 11 gedragsvragen gebruikt.

De *Relational Maintenance Strategy Measure* (RMSM; Canary & Stafford, 1992) bevat 29 stellingen en meet daarmee vijf intimiteitstoenerende relatiestrategieën, te weten 1) positiviteit ('positivity'), 2) openheid ('openness'), 3) vertrouwen en toewijding, ('assurances'), 4) sociale netwerken ('social networks') en 5) gezamenlijke taken ('sharing tasks'). De stellingen werden gescoord op een 5-punts Likertschaal waarbij de antwoordmogelijkheden varieerde van 'helemaal oneens' (1) tot 'helemaal eens' (5). Een hoge score duidde op intimiteitstoenerend gedrag. De Cronbach's alpha voor de vijf constructen variëren van .81 tot .86 (Canary, Stafford & Semic, 2002).

Deze gebruikte vragenlijsten metten voornamelijk coöperatief toenaderend gedrag, en slechts enkele items metten vermijding, saboterend en bevestigingzoekend gedrag. Naar aanleiding van het theoretisch kader zijn 31 extra items geformuleerd, die eveneens beantwoord kunnen worden met een 5-punts Likert-schaal, oplopend van 'helemaal oneens' (1) tot 'helemaal eens' (5). Hoe hoger de score, des te meer vertoonde de participant het betreffende gedrag.

De vragen uit deze bestaande vragenlijsten en de 31 extra items zijn uitgesplitst op de bovengenoemde 14 gedragsaspecten. Om de vragenlijst betrouwbaar te maken lag de totale vragenlijst na de afname ten grondslag aan een factoranalyse en werden alleen items die hoog laadden op de factoren gebruikt. De originele concepten van de bestaande vragenlijsten worden dus losgelaten, met het oog op een nieuwe vragenlijst met (mogelijk) nieuwe factoren. Een overzicht van deze vragenlijstconstructie is te vinden in bijlage II.

Procedure

Voorafgaand aan huidig onderzoek is er een pilotstudie gedaan onder 12 vrijgezellen om de vragenlijst te testen om zo de validiteit en betrouwbaarheid te verhogen. Naar aanleiding van deze pilotstudy werden in de vragenlijst enkele vragen en antwoordmogelijkheden aangepast in het programma NetQuestionnaire.

De participanten voor het daadwerkelijke onderzoek zijn geworven middels persoonlijke mailinglists, mondelinge reclame, een advertentie in het U-blad en op verschillende websites: Hyves, FlairOnline, Viva, Esta, Libelle, Margriet, Men's Health, Psychologie Magazine, E-Matching.nl, Singlesite.nl, Singles.startpagina.nl. Daarnaast zijn er actief 500 flyers uitgedeeld en verspreid in café's, op een georganiseerde speeddate-avond, supermarkten, station en een huisartsenpraktijk. Door de diversiteit van de plaatsen van werving werd de kans vergroot op een heterogene populatie, wat mogelijk zorgt voor generaliseerbare resultaten (Baarda, van Dijkum & de Goede, 2001).

Participanten werden uitgenodigd tot het invullen van een digitale vragenlijst door middel van een link naar de website www.intimiteitenrelaties.nl. Hierbij is gebruik gemaakt van het programma NetQuestionnaires (www.netq.nl), een programma dat het mogelijk maakt om vragenlijsten te ontwerpen en via een link op de websites te zetten of via e-mail te versturen. Deze link leidt automatisch naar de vragenlijst ontworpen door de onderzoekers. NetQuestionnaires bewaart tevens de gegevens van alle participanten anoniem en maakt het mogelijk om via simpele procedures de

verzamelde gegevens in te voeren in programma's voor statistische analyses. De vragenlijst startte met een introductie over de noodzaak, het doel en de procedure van het onderzoek en met de garantie dat de anonimiteit van de participant gewaarborgd blijft. Tevens werd vermeld dat er ter beloning 2 dinerbonnen voor 2 personen verloot zouden worden. In de instructie die daar op volgde, is de participant erop geattendeerd dat het invullen van de vragenlijst ongeveer 25 minuten in beslag zal nemen. Ook stonden contactgegevens vermeld.

Omdat de digitale vragenlijst via internet ingevuld moest worden, diende de participant te beschikken over een computer met internet. De participant kon door dit online karakter van de vragenlijst zelf beslissen waar en op welk moment hij of zij deze wilde invullen. Eenmaal begonnen aan de vragenlijst moest deze ook afgemaakt worden, het was niet mogelijk om deze vragenlijst in delen in te vullen.

Design

Om antwoord te kunnen geven op de vraagstelling, is gebruik gemaakt van een online survey-onderzoek, ofwel een e-survey. Op deze manier konden een groot aantal participanten het grote aantal vragen beantwoorden. Er werd één meting uitgevoerd, waardoor er sprake is van een momentopname.

Het ontwerp van dit onderzoek is beschrijvend en correlatieel van aard.

Vorbereidende analyses met betrekking tot de vragenlijsten

Voorafgaand aan het toetsen van de hypothesen is de betrouwbaarheid van de meetinstrumenten berekend door middel van de Cronbach's alpha. Deze meet of de vragen van een construct of vragenlijst hetzelfde meten (Baarda, van Dijkum & de Goede, 2003). Een alpha van $\geq .70$ wordt acceptabel gevonden

Relationeel gedrag

Voor de validatie van de geconstrueerde vragenlijst 'relationeel gedrag' werd in de eerste instantie een factoranalyse uitgevoerd om te onderzoeken hoeveel factoren gemeten werden (bottom-up). Na de factoranalyse werd per factor de betrouwbaarheidsmaat Cronbach's alpha (α) berekend en bepaald in welke mate de alpha stijgt na verwijdering van items met een lage factorlading. Het doel was om met een minimaal aantal vragen een factor zo betrouwbaar mogelijk te meten. Vervolgens werden de factoren en bijbehorende items vastgesteld op inhoudelijke overeenkomstigheid en volledigheid, waarna bepaald werd welk soort relationeel gedrag (en gedragscluster) zij meetten. De uitkomst hiervan vormde uiteindelijk de gevalideerde vragenlijst, van waaruit de hypothesen werden beantwoord. Voor een overzicht, zie bijlage II.

Statistische analyses ten behoeve van het toetsen van de hypothesen

Voor het beantwoorden van de eerste en tweede deelvraag ('heeft de vrijgezel sterke angstige opvattingen aangaande intimiteit en heeft de vrijgezel sterke irrationele verwachtingen van een

romantische relatie en een irreëel ideaalbeeld van een romantische relatie en partner?') werd gebruik gemaakt van een Spearman's rangcorrelatie (ρ).

Voor het beantwoorden van de derde deelvraag ('hoe is het verband tussen angstige opvattingen aangaande intimiteit, irrationele romantische verwachtingen en het ideaalbeeld van een romantische relatie en partner, en specifiek relationeel gedrag?') werd gebruik gemaakt van een Pearson's correlatiecoëfficiënt (r).

RESULTATEN

Analyses met betrekking tot de vragenlijsten

In onderstaande tabel (tabel 3) worden de betrouwbaarheden, het aantal factoren, de verklaarde variantie en het totaal aantal items van de meetinstrumenten 'FCPRQ', 'RBQ', 'RBI', 'ARMSS' en 'relationeel gedrag' weergegeven.

Tabel 3: Betrouwbaarheden (Chronbach's α) en aantal items van de gebruikte vragenlijsten

Vragenlijst	Cronbach's alpha	Aantal items
FCPRQ	.62	19
<i>Angst voor verlating</i>	.62	8
<i>Angst voor autonomieverlies</i>	.64	9
RBQ	.95	71
RBI	.73	16
ARMSS	.76	28
Relationeel gedrag	.81	59
<i>Coöperatief toenaderen</i>	.90	31
<i>Vermijden</i>	.79	2
<i>Sabotereren</i>	.73	17
<i>Bevestiging zoekend toenaderen</i>	.45	9

Analyses ten behoeve van het toetsen van de hypothesen

De samenhang tussen mate van vrijgezelheid en angst voor verlating, angst voor autonomieverlies, irrationeel romantische overtuigingen en eisen met betrekking tot een romantische relatie en partner

De verschillende groepen vrijgezellen verschilden niet-significant van elkaar in gerapporteerde angstige opvattingen aangaande intimiteit ($\rho = .05$, $N = 309$). Tussen de mate van vrijgezelheid en angst voor verlating werd eveneens geen significante samenhang gevonden ($\rho = .05$, $N = 309$) (*hypothese 1a*). Ook werd er geen significant verband gevonden tussen de mate van vrijgezelheid en angst voor autonomieverlies ($\rho = .04$, $N = 309$) (*hypothese 1b*). Dit betekent dat de 'sterkte' van iemands vrijgezelle leven geen invloed lijkt te hebben op angst voor intimiteit.

Er werd tevens geen significant verband gevonden tussen de mate van vrijgezelheid en irrationele romantische overtuigingen (RBQ: $\rho = .05$, $N = 309$; RBI: $\rho = .76$, $N = 309$) (*hypothese 2*). Deze bevinding houdt in dat de duur van iemands vrijgezelheid geen invloed heeft op de sterkte van iemands eisen aan een romantische relatie en partner. Enkel bleek er een significante positieve samenhang te zijn tussen de mate van vrijgezelheid en het idee dat 'alles zou altijd perfect moeten zijn tussen elkaar' ($\rho = .14$, $N = 309$, $p < .05$). Deze samenhang werd voornamelijk onder vrouwen gevonden ($\rho = .17$, $N = 232$, $p < 0.01$), onder mannen niet. Dit betekent dat naarmate vrouwen in sterkere mate vrijgezel zijn zij sterker de overtuiging hanteren dat het tussen partners altijd perfect zou

moeten zijn. Deze verbanden, onder alle vrijgezellen en specifiek onder vrouwen is echter zeer zwak te noemen (< .3).

Er werd geen significant verband gevonden tussen de mate van vrijgezelheid en het ideaalbeeld van een romantische relatie en partner ($\rho = .03$, $N = 309$) (*hypothese 3*). Eveneens werden er geen significante verschillen gevonden binnen de verschillende eisende opvattingen en mate van vrijgezelheid. Dit betekent dat wanneer iemand in verhouding lang vrijgezel is dit niet als gevolg heeft dat diegene een sterker idee heeft van wat de ideale partner en/of relatie zou moeten hebben. Opvallend is dat enkele cognities onder mannen en vrouwen tegengestelde richtingen vertoonden. Zo rapporteerden mannen, naarmate zij in sterkere mate vrijgezel te noemen waren, meer angstig te zijn voor hun eigen destructieve impulsen. Dit was bij vrouwen niet het geval. Hoe sterker mannen vrijgezel waren, des te minder rapporteerden zij het vermijden van zelfexpressie. Voor vrouwen gold het tegenovergestelde. Mannen die in sterkere mate vrijgezel zijn waren minder angst voor verlaten. Vrouwen daarentegen waren dit naarmate zij in sterkere mate vrijgezel zijn meer. Mannen hadden naarmate zij sterker vrijgezel waren minder irreële romantische verwachtingen, bij vrouwen werd dit echter sterker. Kanttekening bij bovengenoemde opvallendheden is dat zij allen niet significant te noemen zijn. Tabel 4 geeft de gedetailleerde weergave van deze analyses weer.

Tabel 4: Correlaties (ρ) tussen mate van vrijgezelheid en angstige opvattingen aangaande intimiteit, irrationele romantische opvattingen en het ideaalbeeld van een romantische relatie en partner.

Vragenlijst	Construct	'Mate van vrijgezelheid'	♂	♀
FCPRQ	'bewaakt autonomie'	.05	.08	.01
	'wantrouwen van partner'	.03	.11	.01
	'angst voor eigen destructieve impulsen'	.00	.10	-.04
	'vermijding van zelfexpressie'	.04	-.06	.05
	<i>Totaal</i>	.05	.14	.01
	<i>Angst voor verlaten</i>	.05	-.04	.08
RBQ	<i>Angst voor autonomieverlies</i>	.04	.22	.01
	'te allen tijde volledige open- en eerlijkheid'	.05	-.10	.07
	'in staat zijn elkaars gedachten te lezen'	.10	-.04	.11
	'alles zou altijd samen gedaan moeten worden'	-.06	-.02	-.10
	'in staat zijn te voldoen aan alle behoeftes van een ander'	.03	.05	-.02
	'gewillig en in staat zijn voor elkaar te veranderen'	.05	.07	.01
	'alles zou altijd perfect moeten zijn tussen elkaar'	.14*	.01	.17**
	'goede relaties moeten makkelijk in stand te houden zijn'	.05	-.09	.07
	'je bent niet compleet zonder een romantische relatie'	-.06	.01	-.11
	'romantisch idealisme'	.05	.00	.05
<i>Totaal</i>	.05	-.07	.05	
RBI	'seksueel perfectionisme'	.09	.02	.08
	'sekses zijn verschillend'	.03	.08	.01
	- 'sekses hebben verschillende behoeftes'	.01	.05	.00
	- 'het is moeilijk de andere sekse te begrijpen'	.02	.07	.00

ARMSS	<i>Totaal</i>	.08	.03	.06
	'de enige ware'	.00	-.09	.04
	'liefde is genoeg'	.09	.04	.10
	'samenwonen'	.06	.20	.01
	'complete zekerheid'	.03	.09	.00
	'idealisatie'	-.02	-.08	.00
	'makkelijkheid van inspanning'	.02	.05	.04
	'tegenpolen vullen elkaar aan'	-.05	-.04	-.06
<i>Totaal</i>	.03	-.01	.03	

* Correlatie is significant op $p < .05$

** Correlatie is significant op $p < .01$

De samenhang tussen angst voor verlating, angst voor autonomieverlies, irrationeel romantische overtuigingen en eisen met betrekking tot een romantische relatie en partner en specifiek relationeel gedrag

In onderstaande tabel 5 is samengevat hoe angst voor intimiteit, irrationeel romantische overtuigingen en eisen met betrekking tot een romantische relatie en partner samenhang met de vier verschillende relationele gedragsdimensies coöperatief toenaderen, bevestiging zoekend toenaderen, vermijden en saboteren. In bijlage III, IV en V zijn uitgebreide tabellen te vinden met een overzicht van alle gedragsconstructen die onder ondergenoemde dimensies vallen en de verschillende irrationele romantische overtuigingen en eisen.

Tabel 5: Correlaties (r) tussen angstige opvattingen, irrationele romantische opvattingen, het ideaalbeeld van een romantische relatie en partner en relationeel gedrag

	Angst voor verlatting	Angst voor autonomie verlies	Irrationele romantische opvattingen (RBQ)	Irrationele romantische opvattingen (RBI)	Idealbeeld
Coöperatief toenaderen	-.25**	-.01	.27**	-.06	.24**
Bevestiging zoekend toenaderen	-.08	-.09	.29**	.09	.25**
Vermijden	.21**	.35**	-.05	.22**	.03
Saboteren	.12	.27**	.07	.27**	.07

** Correlatie is significant op $p < .01$

Tussen de angst om verlaten te worden en coöperatief toenaderend gedrag werd een negatief verband gevonden ($r = -0.25$, $N = 309$, $p = < .01$). De verschillende constructen van coöperatief toenaderend gedrag hadden allen een zwakke negatieve samenhang met deze angst (variërend van $r = -.19$ tot $r = -.26$, $N = 309$, $p = < .01$), met uitzondering van ‘investering in gemeenschappelijke vrienden’. Dit construct hing niet significant samen met de angst voor verlatting. Dit betekent dat wanneer men angstig is om door een mogelijke partner verlaten te worden, er geen coöperatief toenaderend gedrag vertoond wordt. Er werd echter geen significante samenhang gevonden tussen de angst voor verlatting en bevestiging zoekend gedrag ($r = -.08$, $N = 309$) en intimiteit saboterend gedrag ($r = .10$, $N = 309$) (*hypothese 4*).

Tussen de angst voor autonomieverlies en intimiteitvermijdend gedrag werd een matige positieve samenhang gevonden ($r = .49$, $N = 309$, $p < .01$). Ook met saboterend gedrag hing deze angst matig positief samen ($r = .44$, $N = 309$, $p < .01$). Daarbuiten werd ook een zwak negatief verband gevonden met bevestiging zoekend toenaderen ($r = -.21$, $N = 309$, $p < .01$) (*hypothese 5*). Deze resultaten houden in dat wanneer men de angst heeft om door een romantische relatie en partner zijn of haar autonomie te verliezen, er intimiteitvermijdend, intimiteitsaboterend gedrag vertoond wordt en dat er geen bevestiging bij een mogelijke ander gezocht wordt.

Er werd een zwak verband gevonden tussen sterke irrationele romantische overtuigingen (RBQ) en het vertonen van coöperatief ($r = .27$, $N = 309$, $p < .01$) (*hypothese 6*) en bevestiging zoekend toenaderend gedrag ($r = .29$, $N = 309$, $p < .01$). Dit betekent dat wanneer men sterke irrationele romantische overtuigingen hanteert, dit samen gaat met meer coöperatief toenaderen van en bevestiging zoeken bij een mogelijke partner. Toegespitst op de verschillende irrationeel romantische eisen, werd gerapporteerd dat de eis dat er ‘ten alle tijden volledige open- en eerlijkheid’ moet heersen tussen partners, zwak samenhang samen met twee gedragsdimensies die onder coöperatief toenaderen vallen, te weten: ‘communiceren over gevoelens’ ($r = .34$, $N = 309$, $p < .01$) en ‘positieve opstelling

naar de partner' ($r = .33$, $N = 309$, $p < .01$). Deze laatste gedragsdimensie hing eveneens zwak positief samen met de romantische eisen: 'in staat zijn te voldoen aan behoeftes van de ander' ($r = .36$, $N = 309$, $p < .01$), 'gewillig en in staat zijn voor elkaar te veranderen' ($r = .32$, $N = 309$, $p < .01$) en 'romantisch idealisme' ($r = .38$, $N = 309$, $p < .01$). Er werden enkele significante resultaten gevonden tussen irrationeel romantische overtuigingen en saboterend gedrag: seksueel perfectionisme ($r = .21$, $N = 309$, $p < .01$), en sekses verschillen van elkaar ($r = .19$, $N = 309$, $p < .05$). Deze verbanden zijn echter zwak te noemen.

Tussen eisende opvattingen met betrekking tot een partner en romantische relatie en specifiek romantisch gedrag werden significante verbanden gevonden, maar deze zijn bijna allemaal zeer zwak ($< .3$) te noemen. Wel hing 'aanklampen' redelijk sterk samen met het hebben van een sterk ideaalbeeld ($r = .5$, $N = 309$, $p < .05$). Intimiteit saboterend gedrag hing niet significant samen met het stellen van hoge eisen aan een romantische relatie en partner of het hebben van een sterk ideaalbeeld (*hypothese 6*). Er werd wel een zwak verband gevonden tussen het hebben van een idealistische kijk op een romantische relatie en partner en coöperatief toenaderend gedrag ($r = .24$, $N = 309$, $p < .01$) en bevestiging zoekend toenaderen ($r = .25$, $N = 309$, $p < .01$). Deze bevindingen met betrekking tot het stellen van hoge eisen op romantisch relationeel gebied betekenen dat wanneer men hoge eisen op romantisch relationeel gebied stelt, dit gepaard gaat met coöperatief- en bevestiging zoekend gedrag en niet met intimiteitsaboterend gedrag.

Toegesplitst op de verschillende romantische eisen en de verschillende gedragsdimensies werden de volgende significante resultaten gevonden: de eisen dat 'liefde genoeg is', en er 'complete zekerheid' moet zijn hebben een zwakke correlatie met een 'positieve opstelling naar de partner' (liefde is genoeg; $r = .34$, $N = 309$, $p < .01$, complete zekerheid; $r = .32$, $N = 309$, $p < .01$).

Het stellen van lage eisen aan een relatie en partner hing niet significant samen met intimiteitvermijdend gedrag (*hypothese 7*). Dit betekent dat wanneer een vrijgezel lage eisen stelt aan een romantische relatie en mogelijke partner, intimiteit niet zozeer vermeden wordt. Wel had de specifieke irrationeel romantische eis dat 'te allen tijde volledige open- en eerlijkheid' moet zijn tussen partners een significant negatief verband met intimiteitvermijdend gedrag ($r = -.19$, $N = 309$, $p < .01$).

CONCLUSIES EN DISCUSSIE

Het doel van huidige thesis was het onderzoeken en beschrijven van angstige opvattingen aangaande intimiteit, irrationeel romantische overtuigingen en eisende opvattingen met betrekking tot een romantische relatie en partner onder vrijgezellen. Onderzocht is in hoeverre deze cognities samenhangen met specifiek relationeel gedrag. Deelvragen en bijbehorende hypothesen zijn middels de resultaten getoetst. Onderstaand worden de onderzoeksresultaten nader uitgewerkt en bediscussieerd. Tevens komt de methodologie aan bod, evenals opties voor vervolgonderzoek en praktische implicaties.

De samenhang tussen mate van vrijgezelheid en angst voor verlating, angst voor autonomieverlies en irrationeel romantische overtuigingen en eisen met betrekking tot een romantische relatie en partner

Op basis van eerder onderzoek (Dijkstra, 2005; Sannen & Spaans, 2007) werden de bevindingen dat angstige opvattingen aangaande intimiteit niet sterk aanwezig zijn onder vrijgezellen reeds verwacht. Voorheen werd verwacht dat angstige opvattingen aangaande intimiteit samen zouden hangen met een negatief beeld van zichzelf en/of de ander. Echter; Sannen en Spaans (2007) vonden in hun onderzoek dat dergelijke negatieve beelden niet méér kenmerkend zijn voor singles dan voor mensen met een romantische relatie. Daarmee werd gesteld dat singles niet zozeer geen relatie aan dūrven gaan, maar dat het waarschijnlijker is dat singles geen relatie aan willen gaan. De resultaten van huidig onderzoek bevestigen deze verwachting niet volledig. Conform de eerste hypothese is gebleken dat verschillende groep vrijgezellen niet significant van elkaar verschillen op angstige opvattingen aangaande intimiteit en dat dit niet als verklaring kan gelden waarom zij geen romantische relatie aangaan. Zowel de angst voor verlating als de angst voor autonomieverlies zijn niet afhankelijk van de mate van vrijgezelheid. Gezien deze bevindingen zou de verwachting dat vrijgezellen geen relatie aan willen gaan, sterker worden. Er kan echter niet gesteld worden dat de irreële eisen die vrijgezellen stellen aan een romantische relatie en mogelijke partner meer bepalend zijn voor hun vrijgezelle status. De mate van vrijgezelheid heeft wel invloed op de hantering van het idee dat ‘alles altijd perfect zou moeten zijn tussen elkaar’. De overige irrationeel romantische opvattingen komen niet sterk voor onder singles. Eveneens kan niet gesteld worden dat vrijgezellen een te hoog gegrepen ideaalbeeld van een romantische relatie en partner zouden hanteren. Tevens werden er geen significante verschillen gevonden binnen de verschillende eisende opvattingen en mate van vrijgezelheid.

Op basis van de resultaten van huidig onderzoek mag dus niet gesteld worden dat vrijgezellen geen relatie aan willen gaan. Dit is tegenstrijdig met het fenomeen dat relaties tegenwoordig sneller en vaker verbroken worden (Miller et al., 2007). Zo concludeerden verschillende onderzoeken (Bradbury & Fincham, 1988; Stackert & Bursik, 2003) dat relaties eerder verbroken worden wanneer men niet

tevreden is over de betreffende relatie. Deze tevredenheid wordt mede bepaald door de romantische verwachtingen die mensen hebben (Eidelson & Epstein, 1982). Wanneer aan deze verwachtingen niet voldaan wordt, daalt de relatietevredenheid (Campbell et al., 2001; Hendrick et al., 1988). Van hieruit werd verwacht dat onrealistische verwachtingen van een partner en romantische relatie typerend zouden zijn voor mensen zonder een relatie.

Desalniettemin kunnen bevindingen uit huidige thesis mogelijk verklaard worden doordat verwachtingen en eisen op verschillende niveaus worden gehanteerd, hetgeen door Knee (1998) wordt beschreven. Hij onderzocht de cognitieve- en motivationele kernovertuigingen die aan de basis liggen van overtuigingen van een relatie. Hij onderscheidt twee zogeheten impliciete relatie-overtuigingen: de overtuiging dat 'een relatie een voorbestemd lot heeft' en de overtuiging dat 'een relatie slaagt of niet door de moeite die erin gestoken wordt'. Hoe veranderingen en uitdagingen vanuit deze overtuigingen herkend en geïnterpreteerd worden bepaald of de relatie voorgezet of gestopt wordt. Mensen die de overtuiging van voorbestemming handhaven, beschouwen het verloop van een romantische relatie als iets dat niet in hun macht ligt. Deze rigide overtuiging kan er in die zin toe leiden dat negatieve gebeurtenissen extreem be/veroordeeld worden, resulterend in het verbreken van de relatie. De overtuiging dat 'een relatie slaagt of niet door de moeite die erin gestoken wordt' wordt geassocieerd met een algemeen optimistisch beeld van de potentie van een relatie. Degenen die deze overtuiging hanteren hebben langdurige datingperiodes met eenzelfde persoon en hebben minder one-night stands. Wanneer zij daadwerkelijk een relatie hebben, wordt deze relatie minder snel verbroken, wat indiceert dat zij zich aan een relatie willen commiteren. Bovendien wordt gebruik gemaakt van een actieve en open copingstijl. Wanneer een romantische relatie dan toch beëindigd wordt, zeggen zij minder vaak dan personen met een 'overtuiging van voorbestemming' dat de relatie van het begin af aan slecht was (Knee, 1998). Hiermee wordt gesuggereerd dat romantische overtuigingen op een meer fundamenteel niveau en geloven in 'het lot' juist bij zouden kunnen dragen aan meer persistentie en toewijding in een relatie (Knee, 1998; Weaver & Ganong, 2004). Waar specifieke hoge verwachtingen en eisen van een romantische relatie dus een negatief verloop lijken te voorspellen, beloven optimistische impliciete overtuigingen daarentegen een positief verloop van een relatie (Assad, Donnellan & Conger, 2007; Day & Maltby, 2003). Het is dan ook van belang om, in vervolgonderzoek naar de cognitieve componenten van relaties, onderscheid te maken in de verschillende niveaus in verwachtingen en eisen van een romantische relatie, aangezien deze mogelijk tot andere resultaten zullen leiden. Het verwerpen van de gestelde verschuiving van het niet dŭrven naar het niet willen aangaan van een relatie op basis van de verkregen resultaten uit onderhavige thesis lijkt hierbij voorbarig.

De samenhang tussen angst voor verlating, angst voor autonomieverlies, irrationeel romantische overtuigingen en eisende opvattingen met betrekking tot een romantische relatie en partner en specifiek relationeel gedrag

Naast de angstige en irrationeel romantische overtuigingen en eisen heeft huidige thesis zich gericht op de relatie van deze cognities met relationeel gedrag. Het blijkt dat verwachtingen over partners en over romantische relaties die in het beginstadium van een relatie, of daarvoor, gevormd worden, aandachts-, en attributieprocessen beïnvloeden en daarmee ook het gedrag binnen een relatie (Eidelson & Epstein, 1982; Snyder, Berschei & Click, 1985, in: Clark, Shaver & Abrahams, 1999). Aangezien singles niet in staat lijken te zijn een relatie te initiëren dan wel te commiteren was het van belang en interessant om de veronderstelling te toetsen dat het niet aangaan- en houden van relaties samenhangt met angstige en irrationele verwachtingen ten opzichte van hiervan, en te onderzoeken welk specifiek relationeel gedrag kenmerkend is voor de vrijgezel.

Angst voor verlating en specifiek relationeel gedrag

Mensen die angstig zijn voor verlating vertonen een patroon van aantrekken en afstoten (Dijkstra, 2005). Gezien dit patroon werd eveneens verwacht dat er een positieve samenhang zou bestaan tussen angst voor verlating en coöperatief toenaderend gedrag, bevestiging zoekend gedrag en intimiteit saboterend gedrag onder singles (Dijkstra, 2005; Feldman, 1979; Young & Klosko, 1999). Tussen de angst om verlaten te worden en coöperatief toenaderend gedrag werd, niet conform de vierde hypothese, een negatief verband gevonden. Dit betekent dat wanneer iemand angstig is dat een ander hem of haar zal verlaten, die ander en diens intieme nabijheid niet op een coöperatieve manier toegenaderd wordt. De verschillende constructen van coöperatief toenaderend gedrag hadden allen een zwakke negatieve samenhang met deze angst, met uitzondering van 'investering in gemeenschappelijke vrienden', waarbij geen enkele samenhang werd gevonden. In bijlage 2 is hiervan een overzicht te vinden.

Dat singles met angst voor verlating niet-coöperatief toenaderend gedrag rapporteren, zou betekenen dat zij in zekere zin vermijdend zijn ten opzichte van mogelijke partners. Er werd echter geen significante samenhang gevonden tussen de angst voor verlating en bevestiging zoekend gedrag en intimiteit saboterend gedrag. Mogelijk zijn bovenstaande bevindingen het gevolg van het feit dat er angstige opvattingen aangaande intimiteit niet uitzonderlijk veel onder de onderzochte groep singles voorkomen. Resultaten zijn gebaseerd op een niet-representatieve groep aangezien het geen sterk angstige personen betreft: de gemiddelde score van de participanten op de FCPRQ was 49,2 (SD 8) terwijl de score kon rangeren van 30 tot 150. Daarnaast bestond het construct 'vermijden' uit slechts 2 vragen en kan getwijfeld worden of dit voldoende was om vermijdend gedrag goed te meten. Er moet daarom enige voorzichtigheid betracht worden in het trekken van conclusies over de samenhang tussen angstige opvattingen aangaande intimiteit en gedrag wat daarmee zou samenhangen.

Angst voor autonomieverlies en specifiek relationeel gedrag

Aangezien er bij angst voor autonomieverlies de behoefte bestaat onafhankelijk te zijn, werd er tevens een positieve samenhang verwacht tussen deze angst en intimiteit vermijdend- en saboterend gedrag. Finkel, Burnette en Scissors (2007) vonden al eerder een verband tussen de angst om zich te binden aan een partner en de mate van vergevensgezindheid. Wanneer die angst bij iemand sterk aanwezig is en de betreffende persoon wordt in een relatie bedrogen, dan zal hij of zij de ander minder snel vergeven om zijn of haar daden. Deze samenhang met intimiteit vermijdend- en saboterend gedrag is in huidig onderzoek dan ook gevonden, al was deze matig. Daarbuiten werd ook een zwak negatief verband gevonden met bevestiging zoekend toenaderen. Met betrekking tot het interpreteren van deze resultaten moet er rekening mee gehouden worden dat de vragenlijsten die intimiteitvermijdend- en saboterend gedrag meetten zeer betrouwbaar waren, maar dat de vragen die angst voor autonomieverlies meetten slechts matig betrouwbaar te noemen waren. De bevindingen tonen daarom slechts enige evidentie voor hypothese 5.

Irrationeel romantische verwachtingen en eisende opvattingen met betrekking tot een romantische relatie en partner en specifiek relationeel gedrag

Wanneer er hoge eisen aan een relatie en mogelijke partner gesteld worden en wanneer hier een sterk ideaalbeeld van gehanteerd wordt, lijkt een romantische relatie gewenst te zijn (Cobb et al., 2003). Hierom werd verwacht dat deze eisen en overtuigingen gepaard gaan met coöperatief toenaderend gedrag bij de initiatie van een relatie. Aan deze verwachting werd voldaan, al was de gevonden samenhang niet sterk te noemen. Daarnaast werd gevonden dat een sterk romantisch ideaalbeeld redelijk sterk in verband staat met aanklappend gedrag, wat gerekend wordt onder bevestiging zoekend toenaderen. Toegespitst op specifieke irrationele eisen en gedragsdimensies die onder coöperatief toenaderen vallen, werd gevonden dat de eis dat er ‘te allen tijde volledige open- en eerlijkheid’ moet heersen tussen partners zwak samenhangt met de gedragsdimensies ‘communiceren over gevoelens’ en ‘positieve opstelling naar de partner’ die onder coöperatief toenaderend gedrag worden gerekend. Deze laatstgenoemde gedragsdimensie hangt eveneens zwak positief samen met de romantische eisen: ‘in staat zijn te voldoen aan behoeftes van de ander’, ‘gewillig en in staat zijn voor elkaar te veranderen’ en ‘romantisch idealisme’. Daarnaast heerste de verwachting dat irrationeel romantische eisen zouden leiden tot het niet commiteren van een romantische relatie daar zij zouden samenhangen met saboterend gedrag. Voor deze verwachting werd enige evidentie gevonden, in die zin dat dit gedrag met enkele irreële eisen (‘seksueel perfectionisme’ en ‘seksen verschillen van elkaar’) in verband staat. In de bijlages II, III en IV is een uitgebreid overzicht van bovenstaande resultaten terug te vinden.

Doordat er door de onderzochte groep singles geen uitgesproken sterk ideaalbeeld en uitermate hoge romantische verwachtingen gerapporteerd werd, kan de hypothese niet aangenomen worden. Gezien gevraagd werd naar gedrag ten tijde van een ingebeelde relatie, is een kanttekening

hierbij de hypothetische aard van de beantwoording van deze vragen. Dit komt de betrouwbaarheid van deze resultaten niet ten goede. Dit is tevens onderzocht door Hassan (2006) waarin wordt gesteld dat zowel het terugroepen van gedrag uit het verleden als het voorspellen van toekomstig gedrag, vertekend kan zijn. Dit zorgt tevens voor een vertekend antwoord, hetgeen de interne validiteit verlaagt (Hassan, 2006).

Aangezien vrijgezellen die lage eisen stellen ten opzichte van een relatie en partner mogelijk een passieve houding aannemen ten opzichte van romantische relaties (Larson, 1992, 2000, in: Cobb et al., 2003), werd verwacht dat hun gedrag gekenmerkt wordt door het vermijden van intimiteit. Deze verwachting kan op basis van resultaten uit huidig onderzoek niet aangenomen worden. Wel heeft de specifieke irrationeel romantische eis dat 'te allen tijde volledige open- en eerlijkheid' moet zijn tussen partners een significant negatief verband met intimiteitvermijdend gedrag. Vrijgezellen die lage eisen stellen aan een romantische partner of relatie vertonen weinig vermijdend gedrag. Dit zou verklaard kunnen worden door dat vrijgezellen met lage eisen weinig kieskeurig zijn betreft een relatie en/of partner, hetgeen maakt dat zij niet snel zullen vermijden. Door hun onverschilligheid over een relatie en/of partner zullen zij mogelijk sneller tevreden zijn. Daarnaast is het aannemelijk dat zowel het stellen van lage eisen als het vermijden van intieme nabijheid weinig voorkomend is binnen onze cultuur (Fowers, Lyons, Montel & Shaked, 2001). Ook het weinig rapporteren van vermijdende en saboterende relationele gedragingen is niet in overeenstemming met de verwachtingen. Theoretisch kan gespeculeerd worden dat de gedragsclusters bevestigingzoekend- en coöperatief toenaderen, naast specifiek relationeel gedrag, ook normatief gedrag meeten. Dit betekent dat het gemeten toenaderende relationele gedrag overeenkomt met algemene cultuurgebonden sociale omgangsnormen, die men van jongs af aan leert. Vanuit deze veronderstelling kan verwacht worden dat iedereen op een bepaalde manier toenadert, hetgeen andere relationele gedragingen nog niet uitsluit. Vervolgonderzoek zal in dit geval een duidelijker onderscheid moeten maken tussen normatief sociaal gedrag en specifiek relationeel toenaderend gedrag.

Methodologische overwegingen

Naast de bovengenoemde verklaringen voor de resultaten kunnen de uitkomsten eveneens zijn beïnvloed door de wijze waarop huidig onderzoek is uitgevoerd en geoperationaliseerd. De volgende aspecten worden van belang geacht.

Participanten

Gesteld kan worden dat de omvang van de populatie positief bijdraagt aan de externe validiteit en de betrouwbaarheid. Ook het feit dat de participanten middels verschillende wegen zijn geworven heeft gezorgd voor een relatief heterogene groep.

Anderzijds heeft de onderzoekspopulatie een homogeen karakter: 92% is autochtoon-Nederlands en rekent zichzelf heteroseksueel. Daarnaast is 75% van de participanten van het vrouwelijk geslacht en 43 % hoogopgeleid. Bovendien waren de leeftijden van de participanten niet

normaal-verdeeld: de meeste participanten waren jonger dan 30 jaar. Uit onderzoek van de Rutgers Nisso Groep (Bakker en van Weesenbeeck, 2006) bleek immers dat oudere singles (>30 jaar) hun vrijgezelle bestaan als minder negatief beschouwen dan jongere singles (<30 jaar). De overtuigingen en het gedrag van mensen worden immers gevormd door historische, economische, familiale en sociale achtergronden welke gepast gedrag en uiteindelijk verwachtingen bepalen, bijvoorbeeld met betrekking tot romantische relaties (Furman, Brown & Feiring, 1999). Onder invloed van verschillende maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de industrialisatie en individualisatie en daarmee de groeiende welvaart kunnen mensen het zich tegenwoordig veroorloven om kritischer te zijn in het zoeken naar een partner, waardoor ze ‘de ideale partner’ nastreven (Rushbult, Johnson & Morrow, 1986). Daar de participantengroep voornamelijk jonge singles bevat en dus mogelijk kritischer zijn ten opzichte van een romantische relatie en mogelijke partner, zijn de gevonden resultaten frappant te noemen.

Daarentegen was de gemiddelde leeftijd van de participanten 31 jaar, wat wel meer spreekt voor de bevindingen uit huidig onderzoek, daar ervan uitgegaan kan worden dat de mensen met een gemiddelde leeftijd van 31 jaar over het algemeen enige relationele ervaring hebben. Uit onderzoek onder middelbare scholieren blijkt een gemiddelde leeftijd van 16 jaar ten tijde van de eerste romantische afspraak (Regan, Durvasula, Howell, Ureño & Rea, 2004) en uit onderzoek onder adolescenten blijkt dat meer dan 90% al eens een romantische afspraak heeft gehad (Shulman & Sharf, 2000). Regan et al. (2004) spreken over een gemiddelde leeftijd van 18 jaar wanneer men voor het eerst een ‘serieuze relatie’ ervaart. Hiervanuit wordt verondersteld dat participanten uit dit onderzoek over het algemeen goed hebben kunnen beantwoorden en relateren aan hun eerdere ervaringen.

Daarnaast is de theoretische onderbouwing van huidig onderzoek grotendeels gebaseerd op mensen met een romantische relatie, omdat er weinig wetenschappelijke literatuur bestaat over singles. Om deze reden is de definitie van ‘single-zijn’ geoperationaliseerd op basis van een vermoeden en is de ‘mate van vrijgezelheid’ een graadmeter geweest die arbitrair gesteld is. Wanneer de tevredenheid over het single-bestaan als factor hierin was opgenomen, had dit mogelijk effect gehad op de bevindingen. Van den Berg en de Koning (2007) ontdekten in hun onderzoek dat ontevredenheid over het vrijgezellenleven invloed had op enkele irrationele relatieverwachtingen. Ontevreden vrijgezellen rapporteerden vaker de verwachting dat onenigheid tussen partners vernietigend zou kunnen zijn, en hebben meer romantisch idealistische ideeën. Het gedrag dat voortkomt uit irrationele relatieverwachtingen lijkt de oorzaak van die ontevredenheid te zijn. Dit gedrag heeft vooral betrekking op (negatieve) communicatie- en conflicthangeringsstijlen (Collins & Read, 1990; Eidelson & Epstein, 1982). In vervolgonderzoek zou de (on)tevredenheidsfactor dus opgenomen moeten worden.

Daarentegen kan het, ondanks de nadrukkelijke belofte dat anonimiteit gewaarborgd was, bekend zijn met de onderzoekers en het onderzoeksonderwerp van invloed zijn geweest op de (mogelijk sociaal wenselijke) antwoordtendens van de participanten. Volgens Maccoby en Maccoby

(1954) kunnen respondenten uit zelfbescherming, onbereidwillig, of niet in staat zijn om accuraat te rapporteren over gevoelige onderwerpen.

Vragenlijsten

De aandacht voor cognitieve componenten van relaties onder relatietherapeuten is erg toegenomen (o.a. Cate, Koval, Lloyd & Wilson, 1995; Dryden, 1981; Ellis & Harper, 1975; Epstein, 1982; Hurvitz, 1970; Jacobson & Margolin, 1979; O'Leary & Turkewitz, 1987; Stuart, 1980, in: Eidelson & Epstein, 1982). Echter, nagenoeg alle onderzoeken naar irrationele romantische overtuigingen zijn verricht onder (getrouwde) stellen (Day & Maltby, 2003; Eidelson & Epstein, 1982; Stackart & Bursik, 2003) wat het huidige onderzoek vernieuwend maakt. Dit bracht desalniettemin enkele complicaties met zich mee. Zo zijn veel vragenlijsten die voor onderhavig thesis zijn gebruikt, geconstrueerd voor mensen in een relatie. Ten behoeve van dit onderzoek is getracht de vragenlijsten op dergelijke wijze aan te passen om het mogelijk te maken de vragenlijst door singles te laten invullen. Toch is dit niet altijd even goed gelukt aangezien enkele vragen niet aangepast konden worden en tevens niet verwijderd konden worden gezien de validiteit en betrouwbaarheid van de vragenlijst. De bevinding dat de vragenlijsten gericht zijn op mensen in een relatie, ondanks de aanpassingen in de vragenlijsten ten behoeve van onderhavig thesis, is door de participanten gemeld als kritiekpunt op het onderzoek.

De gebruikte vragenlijsten zijn vertaald vanuit het Engels in het Nederlands. Ondanks dat dit twee maal onafhankelijk van elkaar is gebeurd, kan hierdoor desalniettemin de betekenis van bepaalde constructen zijn veranderd of vertekend. Omdat de vragenlijsten niet zijn ontwikkeld in Nederland en eerder gevalideerd zijn in andere landen, kunnen de gevonden betrouwbaarheden alsmede de resultaten onderhevig zijn aan een culturele bias (Goodwin, 2002).

De vragen die angstige opvattingen aangaande intimiteit en bevestiging zoekend toenaderend gedrag metten hadden een lage alphacoëfficiënt ($<.70$). De conclusies die uit deze vragenlijsten getrokken zijn kunnen derhalve als onvoldoende betrouwbaar beschouwd worden (de Vocht, 2006).

Tenslotte kan een kanttekening geplaatst worden bij de lengte en duur van de vragenlijst. De lange vragenlijst en lange invulduur kunnen een potentiële vermoeidheidstendens hebben gegenereerd. Bovendien heeft dit mogelijk, zoals eerder besproken, een participantenselectie in de hand gewerkt, omdat minder gemotiveerde mensen eerder geneigd zullen zijn om hun participatie niet af te ronden.

Procedure

Door het online karakter van de vragenlijst werden veel mensen bereikt en bereid gevonden tot deelname aan het onderzoek. De participanten hadden daardoor ook de vrijheid om een voor hen geschikt moment te vinden voor het invullen van de vragenlijst. Nadeel van deze keuzevrijheid is dat er geen sprake was van een gecontroleerde testsituatie waarin elke participant onder dezelfde omstandigheden de vragenlijsten heeft ingevuld.

Daarnaast was een tweede nadeel de invulmogelijkheid van de vragenlijst. De vragenlijst kon

online via het programma Netquestionnaire slechts één keer ingevuld worden. Men kon de (lange) vragenlijst niet halverwege onderbreken om vervolgens later verder te gaan. Het feit dat men later niet opnieuw kon beginnen aan de vragenlijst was niet bekend bij de mensen. Dit heeft als gevolg dat veel mensen de vragenlijst deels hebben ingevuld, maar niet hebben afgemaakt waardoor veel participanten verloren zijn gegaan. Ook is er uitval van participanten geweest door het abrupt stoppen van NetQuestionnaire. Dit heeft gevolgen gehad voor de generaliseerbaarheid van huidig onderzoek.

Praktische implicaties

De resultaten van onderhavig onderzoek kunnen, naast hun relevantie voor vervolgonderzoek welke later wordt besproken, ook van betekenis zijn voor de klinische praktijk. In de populaire pseudo-wetenschappelijke literatuur worden regelmatig de termen bindingsangst en verlatingsangst in één zin genoemd (Verspui, 2007). Deze angsten worden dan ook vaak als oorzaak gezien voor het grote aantal vrijgezellen. Echter, zoals reeds eerder in onderzoek van Sannen en Spaans (2007) is gebleken, blijkt ook uit onderhavig onderzoek dat zowel angst voor autonomie en angst voor verlaten niet zo een grote rol te spelen als deze voorheen werden toebedeeld. Het is van belang om rekening te houden met deze bevinding bij het verlenen van hulp aan vrijgezellen in de klinische praktijk. Hierbij dient minder gericht te worden op angst voor intimiteit. Er dient niet sine qua non van uitgegaan te worden dat dit de voornaamste oorzaak is waarom vrijgezellen geen relatie aangaan.

Andere bevindingen die van betekenis zijn voor de klinische praktijk is het verschil tussen mannen en vrouwen. Zo blijkt onder andere dat mannen die in sterkere mate vrijgezel zijn minder angst hebben voor verlaten. Dit in tegenstelling tot vrouwen, naarmate zij langer vrijgezel zijn vertonen zij meer angst voor verlaten. Tevens hebben mannen minder irrationeel romantische overtuigingen naarmate zij langer vrijgezel zijn. Bij vrouwen nemen de irrationeel romantische overtuigingen juist toe naarmate vrouwen langer vrijgezel zijn. Ook met deze verschillen tussen mannen en vrouwen dient rekening gehouden te worden bij het verlenen van hulp aan vrijgezellen in de klinische praktijk. Zo zouden mannen die lang vrijgezel zijn, beter kunnen profiteren van een techniek van uitdagen (Walen et al., 2001) in de cognitieve gedragstherapie. Deze techniek zou bij vrouwen die lang vrijgezel zijn, daarentegen, totaal niet aan kunnen slaan, en visa versa.

Vervolgonderzoek

Dit onderzoek heeft aangetoond dat angstige opvattingen aangaande intimiteit, alsmede irrationeel romantische overtuigingen en eisen met betrekking tot een mogelijke partner en relatie niet sterk aanwezig zijn onder singles. Er dient in de toekomst onderzocht te worden wat dan de oorzaak van hun vrijgezelle status zou kunnen zijn. Bij het bespreken van de resultaten zijn reeds enkele punten aangekaart welke bij vervolgonderzoek naar angst voor intimiteit, romantische overtuigingen en idealistische of eisende opvattingen onder vrijgezellen verbeterd zouden kunnen worden. Deze zullen hier verder besproken worden.

Al eerder werd genoemd dat 'single-zijn' beter geoperationaliseerd zou moeten worden. De

factor ‘tevredenheid over het single-bestaan’ zou hierbij betrokken moeten worden, daar het sterk van invloed blijkt te zijn op de cognities die vrijgezellen hanteren (van den Berg & de Koning, 2007).

Huidig onderzoek beschikte niet over een vergelijkingsgroep bestaande uit mensen in een romantische relatie. Gezien het ontbreken van deze vergelijkingsgroep zijn de vrijgezellen onderling vergeleken op basis van de ‘mate van vrijgezelheid’. In de toekomst zou zowel een groep vrijgezellen als een groep mensen in een relatie in vervolgonderzoek betrokken moeten worden. Zo kunnen de angstige, eisende, idealistische opvattingen vergeleken worden tussen de twee groepen waardoor betere conclusies getrokken kunnen worden. Daarnaast zouden vrijgezelle participanten verdeeld kunnen worden in het hanteren van angstige- en niet-angstige opvattingen aangaande intimiteit. Hierdoor kan het verschil onderzocht worden tussen een klinische- en niet-klinische groep.

Ook zou vervolgonderzoek meerdere meetmomenten moeten toepassen. Zo zouden sterkere aanwijzingen gevonden kunnen worden voor verbanden tussen cognities en specifiek relationeel gedrag: er zou bijvoorbeeld nagegaan kunnen worden of zekere angstige opvattingen aangaande intimiteit en irreële eisen met betrekking tot een romantische relatie en partner daadwerkelijk meer of minder initiatie van een romantische relatie tot gevolg hebben.

Een ander belangrijke optie voor vervolgonderzoek is het onderscheiden van de verschillende niveaus op het gebied eisende opvattingen, welke werden beschreven door Knee (1998). Hieruit bleek dat specifieke hoge verwachtingen en eisen van een romantische relatie een negatief verloop lijken te voorspellen, terwijl optimistische impliciete overtuigingen daarentegen een positief verloop van een relatie beloven. Uit onderzoek van Yamaguchi, Greenwald, Banaji, Murakami, Chen, Shiomura, Kobayashi, Cai & Krendl (in press.) bleek dat impliciete cognities sterker van invloed zijn op het gedrag dan expliciete cognities. Zij meetten dit door middel van de Impliciete Associatie Test (Greenwald & Farnham, 2000; Greenwald, McGhee & Schwartz, 1998, in: Yamaguchi et al. in press.). Vermoedelijk zullen er sterkere resultaten gevonden worden wanneer impliciete ideeën over romantische relaties en een mogelijke partner onderzocht worden.

Om de beweegredenen van de vrijgezel beter te leren begrijpen zouden in vervolgonderzoek ook factoren als copingstijlen en persoonlijkheid meegenomen kunnen worden. Uit eerder onderzoek van Figueredo et al. (2005) en Markey en Markey (2007) bleek dat deze laatste factor in ieder geval voor een gedeelte bepalend is in de zoektocht naar een romantische partner.

Ook het weinig rapporteren van vermijdende en saboterende relationele gedragingen is niet in overeenstemming met de verwachtingen. Theoretisch kan gespeculeerd worden dat de gedragsclusters bevestigingszoekend- en coöperatief toenaderen, naast specifiek relationeel gedrag, ook normatief gedrag meten. Dit betekent dat het gemeten toenaderende relationele gedrag overeenkomt met algemene cultuurgebonden sociale omgangsnormen, die men van jongs af aan leert. Vanuit deze veronderstelling kan verwacht worden dat iedereen op een bepaalde manier toenadert, hetgeen andere relationele gedragingen nog niet uitsluit. Vervolgonderzoek zal in dit geval een duidelijker onderscheid moeten maken tussen normatief sociaal gedrag en specifiek relationeel toenaderend gedrag.

REFERENTIES

- Assad, K.A., Donnellan, M.B., & Conger, R.D. (2007). Optimism : An Enduring Resource for Romantic Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93, 285-297.
- Averill, J.R., & Boothroyd, P. (1977). On Falling in Love in Conformance with the Romantic Ideal. *Motivation and Emotion*, 1, 235-247.
- Baarda, D.B., Dijkum van, C.J. & de Goede, M.P.M. (2003). *Basisboek statistiek met SPSS: Handleiding voor het verwerken en analyseren van en rapporteren over (onderzoeks)gegevens*. Groningen: Wolters-Noordhoff BV.
- Bakker, F. & Van Weesenbeeck, I. (2006). *Seksuele Gezondheid in Nederland 2006*. Delft: Eburon.
- Berg van den, M. & de Koning, M. (2007). Irrationele relatieverwachtingen. Vergelijkingen tussen singles, stellen en seksen. *Ongepubliceerd manuscript, UU*.
- Berkman, L.F. & Glass, T. (2000). Social Integration, Social Networks, Social Support, and Health. *Social Epidemiology*, ed. L.F. Berkman and I. Kawachi. New York: Oxford University Press, 137-173
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss: Volume 1. Attachment*. New York: Basic Books.
- Bradburry, T.N. & Fincham, F.D. (1988). Individual Difference Variables in Close Relationships: a Contextual Model of Marriage as an Integrative Framework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 4, 713-21.
- Brehm, S.S., Miller, R. S., Perlman, D. & Campbell, S.M. (2002). *Intimate Relationships*. New York: Mc.Graw-Hill.
- Broucke van den, S., Vandereycken, W. & Vertommen, H. (1995). Marital Intimacy in Patients with an Eating Disorder: A Controlled Self-report Study. *British Journal of Clinical Psychology*, 34, 1, 67-78.
- Byrne, A., & Carr, D. (2005). Caught in the Cultural Lag: The Stigma of Singlehood. *Psychological Inquiry*, 16, 84-141.
- Campbell, L., Simpson, J.A., Kashy, D.A., & Fletcher, G.J.O. (2001). Ideal Standards, the Self, and Flexibility of Ideals in Close Relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27, 477-462.
- Canary, D.J. & Stafford, L. (1992). Relational Maintenance Strategies and Equity in Marriage. *Communication Monographs*, 59, 243-267.
- Canary, D.J., Stafford, L. & Semic, B.A. (2002) A Panel Study of the Associations Between Maintenance Strategies and Relational Characteristics. *Journal of Marriage and Family*, 64, 395-406.
- Cargan, L. (1981). Singles: An Examination of Two Stereotypes. *Family Relations*, 30, 377-385.
- Cairney, J., Boyle, M., Offord, M.R., Racine, Y., (2003). Stress, Social Support and Depression in Single and Married Mothers. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 38, 442-449.

- Cate, R.M., Koval, J., Lloyd, S.A., & Wilson, G. (1995). Assessment of Relationship Thinking in Dating Relationships. *Personal Relationships, 2*, 77-95.
- Clark, C.L., Shaver, P.R., & Abrahams, M.F. (1999). Strategic Behaviors in Romantic Relationship Initiation. *Personality and Social Psychology Bulletin, 25*, 709-722.
- Clayton, D. & Mc Keigue, P. (2001). Epidemiological Methods for Studying Genes and Environmental Factors in Complex Diseases. *The Lancet, 358*, 1356-1360.
- Cobb, N.P., Larson, J.H. & Watson, W.L. (2003). Development of the Attitudes About Romance and Mate Selection Scale. *Family Relations, 52*, 222-231.
- Collins, N.L. & Read, S.J. (1990). Adult Attachment, Working Models, and Relationship Quality in Dating Couples. *Journal of Personality and Social Psychology, 58*, 644-663.
- Day, L., & Maltby, J. (2003). Belief in Good Luck and Psychological Well-Being: The Mediating Role of Optimism and Irrational Beliefs. *The Journal of Psychology, 137*, 99-110.
- DeBord, J., Romans, J.S.C. & Krieshok, T. (1996). Predicting Dyadic Adjustment from General and Relationship-Specific Beliefs. *Journal of Psychology, 130*, 263-280.
- DePaulo, B.M., & Morris, W.L. (2006). The Unrecognized Stereotyping and Discrimination Against Singles. *Current Directions in Psychological Science, 15*, 251-254.
- Dijkstra, P. (2005). *Omgaan met hechtingsproblemen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum
- Dutton, S.S. (2002). Marital Relationship Functioning in a Clinical Sample of Generalized Anxiety Disorder Clients. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Science and Engineering, 62*, 4216.
- Eidelson, R.J. & Epstein, N. (1982). Cognition and Relationship Maladjustment: Development of a Measure of Dysfunctional Relationship Beliefs. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 50*, 715-720.
- Emmelkamp, P.M.G., Krol, B., Sanderman, R. & Rüphan, M. (1987). The Assessment of Relationship Beliefs in Marital Context. *Personality and Individual Differences, 8*, 775-780.
- Epp, van, M.C. (2006). An Exploration of the Dating Attitudes, Beliefs and Behaviors of Single Army and Their Perceived Readiness To Marry. *Ongepubliceerd manuscript*.
- Evans, L. & Wertheim, E.H. (1998). Intimacy Patterns and Relationship Satisfaction of Women with Eating Problems and the Mediating Effects of Depression, Trait Anxiety and Social Anxiety. *Journal of Psychosomatic Research, 44*, 355-365.
- Fehr, B. (2001). Gender and Personality Differences in Conceptions of Love: An Interpersonal Theory Analysis. *Personal Relationships, 8*, 115-136.
- Feldman, L. B. (1979). Marital Conflict and Marital Intimacy: An Integrative Psychodynamic-Behavioral-Systemic Model. *Family Process, 18*, 69-79.
- Figueredo, A.J., Sefcek, J.A., & Jones, D.N. (2006). The Ideal Romantic Partner Personality. *Personality and Individual Differences, 41*, 431-441.
- Finkel, E.J., Burnette, J.L., & Scissors, L.E. (2007). Vengefully Ever After : Destiny Beliefs, State

- Attachment Anxiety and Forgiveness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 981-886.
- Flora, J. & Segrin, C. (1998). Joint Leisure Time in Friend and Romantic Relationships: The Role of Activity Type, Social Skills and Positivity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15, 711-718.
- Fowers, B.J., Lyons, E., Montel, K.H., & Shaked, N. (2001). Positive Illusions About Marriage Among Married and Single Individuals. *Journal of Family Psychology*, 15, 95-109.
- Furman, W., Brown, B.B., & Feiring, C. (1999). *The Development of Romantic Relationships in Adolescence*. Cambridge: University Press.
- Goodwin, C.J. (2002). *Research in Psychology. Methods and Design*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Griffin, D. & Bartholomew, K. (1994). Models of the Self and Other: Fundamental Dimensions Underlying Measures of Adult Attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 430-445.
- Haagsma, S., & Glimmerveen J. (2006). Angst voor intimiteit: validatie van de Revised Experiences in Close Relationships Questionnaire. *Ongepubliceerd manuscript, UU*.
- Hassan, E. (2006). Recall Bias can be a Threat to Retrospective and Prospective Research Designs. *The Internet Journal of Epidemiology*, 3, 2.
- Heijden, van der, G.L.J.M., & Linde, van der, A.C. (2006). Angst voor intimiteit: bindingsangst versus verlatingsangst. *Ongepubliceerd manuscript, UU*.
- Hendrick, S.S., Hendrick, C., & Adler, N.L. (1988). Romantic Relationships: Love, Satisfaction and Staying Together. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 980-988.
- Horowitz, L.M. (1979). On the Cognitive Structure of Interpersonal Problems Treated in Psychotherapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 47, 5-15.
- Jackson, L.C. & Wenzel, A. (2002). Anxiety Disorders and Relationships: Implications for Etiology, Functionality and Treatment. In A. Wenzel & Harvey, J. H. (Eds.), *A clinician's guide to maintaining and enhancing close relationships* (117-197). Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- James, S., Hunsley, J. & Hemsworth, D. (2002). Factor Structure of the Relationship Belief Inventory. *Cognitive Therapy and Research*, 26, 729-744.
- Kashdan, T.B. & Roberts, J.E. (2004). Trait and State Curiosity in the Genesis of Intimacy: Differentiation from Related Constructs. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23, 792-816.
- Knee, R.C. (1998). Implicit Theories of Relationships: Assessment and Prediction of Romantic Relationship Initiation, Coping, and Longevity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 360-370.
- La Greca, A.M. & Lopez, N. (1998). Social anxiety among adolescents: Linkages with peer relations and friendships. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 26, 83-94.

- Larson, J.H. & Holman, T.B. (1994). Premarital Predictors of Marital Quality and Stability. *Family Relations*, 43, 228-237.
- Latten, J. (2004). Trends in samenwonen en trouwen; De schone schijn van burgerlijke staat. *Centraal Bureau van Statistiek, bevolkingstrends*, 4^e kwartaal.
- Lillard, L.A., Brien, M.J. & Waite, L.J. (1995). Premarital Cohabitation and Subsequent Marital Dissolution: A Matter of Self-Selection. *Demography*, 32,, 437-457.
- Lionberg, C.A. (2004). Characteristics and quality of personal relationships in generalized social phobia. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Science and Engineering*, 65, 3B, 1553.
- Lutwak, N. (1985). Fear of Intimacy Among College Women. *Adolescence*, 20, 15-20.
- Maccoby, E.E., & Maccoby, N,. (1954). The Interview, a Tool of Social Science. In *Handbook of Social Psychology*, 1, 449-487. (Eds). Gardiner, L. Cambridge, MA: Addison- Wesley.
- Markey, P.M., & Markey, C.N. (2007). Romantic Ideals, Romantic Obtainment, and Relationships Experiences: The Complementarity of Interpersonal Traits Among Romantic Partners. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24, 517-533.
- McFarlane, A. C., & Bookless, C. (2001). The Effect of PTSD on Interpersonal Relationships: Issues for Emergency Service Workers. *Sexual and Relationship therapy*, 16, 261-267.
- McKee, D.A., & Dinger, J. (2003). *Treatment of Anxiety Disorders*. In Kopola, A. & Keitel, M.A. (Eds), *Handbook of Counseling Women*. London: Sage Publications.
- Miller, R.S., Perlman, D. & Brehm, S.S. (2007). *Intimate Relationships*. New York: McGraw-Hill
- Neckowitz, P., & Morrison, T. L. (1991). Interactional Coping Strategies of Normal Weight Bulimic Women in Intimate and Nonintimate Stressful Situations. *Psychological Report*, 69, 1167-1175.
- O'Connor, J., Fuller, R., & Fell, M. (2004). Interpersonal Disturbance in OCD and its place in the Professional Consultation. *Irish Journal of Psychological Medicine*, 21, 104-109.
- Odegaard, P. (1996). Empathy Induction in the Couple Treatment of Depression: Shifting the Focus from Self to Other. *Families, Systems and Health*, 14, 167-181.
- Ogden, J., & Steward, J. (2000) The Role of the Mother-Daughter Relationship in Explaining Weight Concern. *International Journal of Eating Disorders*, 28, 78-83.
- Popenoe, D. & Whitehead, B. (2001). Who Wants to Marry a Soul Mate? *A Publication of the National Marriage Project*.
- Prager, K.J. (1995). *The Psychology of Intimacy*. New York: Guilford Press.
- Regan, P.C., Durvasula, R., Howell, L., Ureño, O., & Rea, M. (2004). Gender, Ethnicity and the Developmental Timing of First Sexual and Romantic Experiences. *Social Behavior & Personality: An International Journal*, 32, 667-676
- Reis, S., & Greyner, B. F. (2004). Fear of Intimacy in Women: Relationship Between Attachment Styles and Depressive Symptoms. *Psychopathology*, 37, 299-303.
- Roodvoets, C. (2003). *Het monsterverbod: De aantrekkingskracht van foute mannen*. Haarlem:

- Gottmer.
- Rushbult, C.E., Johnson, D.J., & Morrow, G.D. (1986). Impact of Couple Patterns of Problem Solving on Distress and Nondistress in Dating Relationships, *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 744-753.
- Sannen, N.M.J., & Spaans, F.E. (2007). Intimiteit: Het verband tussen het beeld van het zelf en het beeld van de ander, en relationeel gedrag. *Ongepubliceerd manuscript, UU*.
- Sheehan, P.L. (1989). Relationships among Combat Trauma, Fear of Close and Personal Relationships, and Intimacy. *Unpublished doctoral dissertation, School of Nursing Indiana University*.
- Shulman, S., & Sharf, M. (2000). Adolescent Romantic Behaviors and Perceptions: Age- and Gender-Related Differences, and Links with Family and Peer Relationships. *Journal of Research on Adolescence*, 10, 99 – 118.
- Slotboom, A. (1987) *Statistiek in woorden. De meest voorkomende termen en technieken*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Stackert, R.A. & Bursik, K. (2003). Why am I Unsatisfied? Adult Attachment Style, Gendered Irrational Relationship Beliefs, and Young Adult Romantic Relationship Satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 34, 1419-1429.
- Thomsen, P.H. (1995). Obsessive Compulsive Disorder in Children and Adolescents. A 6-22 Year Follow-up Study of Social Outcome. *European Child and Adolescent Psychiatry*, 4, 112-122.
- Uebelacker, L.A. & Whisman, M.A. (2005). Relationship Beliefs, Attributions, and Partner Behaviors Among Depressed Married Women. *Cognitive Therapy and Research*, 29, 143-154.
- Verspui, E.C.B. (2007). Angstige en normatieve opvattingen aangaande intimiteit. *Ongepubliceerd manuscript, UU*.
- Vocht, de, A. (2006). *Basishandboek SPSS 14 voor Windows*. Utrecht: Bijleveld Press.
- Walen, S.R., DiGuseppe, R., Dryden, W.; met: Kienhorst, I., Boelen, P.A., & Van den Bout, J. (2001). *Theorie en praktijk van de Rationeel-Emotieve Therapie*. Maarsen: Elsevier Gezondheidszorg.
- Walsh, K.E., & Berman, J.R. (2004). Sexual Dysfunction in the Older Woman- an Overview of the Current Understanding and Management. *Drugs and Aging*, 21, 655-675.
- Weaver, S.E., & Ganong, L.H. (2004). The Factor Structure of the Romantic Beliefs Scale for African Americans and European Americans. *Journal of Social and Personal Relationships*, 21, 171-185.
- Wenzel, A. (2002). Characteristics of Close Relationships in Individuals with Social Phobia: A Preliminary Comparison with Nonanxious Individuals. In Wenzel, A. & Harvey, J. H. (Eds.), *A Clinicians Guide to Maintaining and Enhancing Close Relationships*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 199-213.
- Whiffen, V.E., Judd, M.E., & Aube, J.A. (1999). Intimate Relationships Moderate the Association Between Childhood Sexual Abuse and Depression. *Journal of Interpersonal Violence*, 14, 940-954.

Yamaguchi, S., Greenwald, A.G., Banaji, M.R., Murakami, F., Chen, D., Shiomura, K., Kobayashi, C., Cai, H., & Krendl, A. (in press.). Apparant Universality of Positive Explicite Self-Esteem.

Young, J. & Klosko, J. (1999). *Reinventing your Life*. New York: Penguin Group

Zlotnick, C., Kohn, R., Keitner, G. & Della Grotta, S.A. (2000). The Relationship Between Quality of Interpersonal Relationships and Major Depressive Disorder: Findings from the National Comorbidity Survey. *Journal of Affective Disorders*, 59, 205-215.

Internetsites:

www.cbs.nl

www.intimiteitenrelaties.nl

www.netq.nl

www.uu.nl

BIJLAGE I: Overzicht van de vragenlijsten

Bijlage Ia:

Fear of Close and Personal Relationship Questionnaire (FCPRQ) (cognitievragen)

- 4) Het houdt me bezig dat een partner me op kan leggen wat ik moet doen (*angst voor autonomieverlies*).
- 5) Ik maak me zorgen dat een partner me zal verlaten (*angst voor verlating*).
- 6) Ik voel me vrij om alles wat ik denk te zeggen tegen een partner (*angst voor verlating; verwijderd ten behoeve van de betrouwbaarheid*).
- 7) Ik vertrouw erop dat een partner me niet met opzet zal kwetsen (*angst voor verlating; verwijderd ten behoeve van de betrouwbaarheid*).
- 8) Ik ben bereid om met een partner te twisten over dingen (*angst voor verlating*).
- 9) Ik maak me er zorgen over opgesloten, teruggehouden te worden of te verstikken in een relatie (*angst voor autonomieverlies*).
- 10) Ik ben op mijn hoede voor beledigingen (*angst voor verlating*).
- 11) Ik ben bang om mijn zelfbeheersing te verliezen (*angst voor autonomieverlies*).
- 12) Ik ben bang mijn eigen identiteit te verliezen door een relatie (*angst voor autonomieverlies*).
- 13) Ik vertrouw erop dat een partner toegewijd is aan mij (*angst voor verlating*).
- 14) Als ik intense gevoelens ervaar, ben ik bang dat ik mezelf niet in de hand kan houden (*angst voor autonomieverlies*).
- 15) Het houdt me bezig dat ik door een partner niet zou kunnen doen wat ik zou willen (*angst voor autonomieverlies*).
- 16) Als ik het gevoel krijg dat ik afgewezen zal worden, dan zorg ik dat ik dat als eerste doe (*angst voor verlating*).
- 17) Ik ga ervan uit dat een partner vernietigende kritiek op me zal hebben (*angst voor verlating*).
- 18) Ik maak me er zorgen over dat ik een partner emotioneel pijn zou kunnen doen (*angst voor autonomieverlies*).
- 19) Ik zou me verbonden kunnen voelen met een partner (*angst voor verlating*).
- 20) Ik geloof dat een partner me zal accepteren als hij/zij alles van me zou weten (*angst voor verlating*).
- 21) Ik betrap mezelf erop dat ik verwacht dat een partner verborgen motieven heeft, wanneer hij/zij mij aardig behandelt (*angst voor verlating*).
- 22) Ik maak me zorgen dat ik een partner lichamelijk pijn zou kunnen doen (*angst voor autonomieverlies*).

Constructen en betrouwbaarheid van de FCPRQ

Construct	Betrouw- baarheid	Aantal Items	Vragen
bewaakte autonomie (' <i>guarded autonomy</i> ')	.390	5	1. Het houdt me bezig dat een partner me op kan leggen wat ik moet doen. 6. Ik maak me er zorgen over opgesloten, teruggehouden te worden of te verstikken in een relatie. 9. Ik ben bang mijn eigen identiteit te verliezen door een relatie. 12. Het houdt me bezig dat ik door een partner niet zou kunnen doen wat ik zou willen. 16. (<i>omgecodeerd</i>) Ik zou me verbonden kunnen voelen met een partner.
wantrouwen van partner (' <i>distrust of partner</i> ')	.481	5	4. (<i>omgecodeerd</i>) Ik vertrouw erop dat een partner mij niet met opzet zal kwetsen. 7. Ik ben op mijn hoede voor beledigingen. 10. (<i>omgecodeerd</i>) Ik vertrouw erop dat een partner toegewijd is aan mij. 14. Ik ga ervan uit dat een partner vernietigende kritiek op mij zal leveren. 18. Ik betrap mijzelf erop dat ik verwacht dat een partner verborgen motieven heeft wanneer hij/zij mij aardig behandelt.
angst voor eigen destructieve impulsen (' <i>fear of own destructive impulses</i> ')	.573	4	8. Ik ben bang om mijn zelfbeheersing te verliezen. 11. Als ik intense gevoelens ervaar ben ik bang dat ik mezelf niet in de hand kan houden. 15. Ik maak me er zorgen over dat ik een partner emotioneel pijn zou kunnen doen. 19. Ik maak me er zorgen over dat ik een partner lichamelijk pijn zou kunnen doen.
vermijding van zelfexpressie (' <i>self expression avoidance</i> ')	.030	3	3. (<i>omgecodeerd</i>) Ik voel me vrij om alles wat ik denk te zeggen tegen een partner. 5. (<i>omgecodeerd</i>) Ik ben bereid om met een partner te twisten over dingen. 17. (<i>omgecodeerd</i>) Ik geloof dat een partner me zal accepteren als hij/zij alles van me zou weten.
angst voor verlating (' <i>fear of abandonment</i> ')	.085	2	2. Ik maak me zorgen dat een partner me zal verlaten. 13. Als ik het gevoel krijg dat ik afgewezen zal worden, dan zorg ik dat ik dat als eerste doe.
Totaal	.690	19	

Bijlage Ib:

Romantic Belief Questionnaire (RBQ)

1. Mijn partner zou al zijn/haar gedachtes en gevoelens moeten delen met mij.
2. Mijn partner zou in staat moeten zijn mijn gedachtes te lezen.
3. Als ik van mijn partner houd, zou ik niet veel vrije tijd met anderen moeten besteden zonder hem of haar.
4. Ik zou altijd gepassioneerd moeten zijn naar mijn partner toe.
5. Mijn liefde voor mijn partner zou hem/haar in staat moeten stellen om elk misbruik van verslavende middelen te overwinnen.
6. Het is oké als ik enkele behoeftes heb die mijn partner niet kan bevredigen.
7. Als we echt geschapen zijn voor elkaar, zouden we niet echt hard aan onze relatie hoeven te werken.
8. Ik kan niet echt gelukkig zijn tenzij ik me in een relatie bevind.
9. Er bestaat slechts één ware voor mij.
10. Het is oké als mijn partner niet al zijn/haar gedachtes en gevoelens uitdrukt die hij/zij heeft tegenover mij.
11. Ik zou in staat moeten zijn om mijn partners gedachtes te lezen.
12. Als mijn partner van me houdt, zou hij of zij niet veel vrije tijd met anderen zonder mij moeten besteden.
13. Mijn partner zou altijd gepassioneerd moeten zijn naar mij.
14. Ik moet niets achter houden voor mijn partner.
15. Het is oké als mijn partner karakteristieken heeft die ik nu niet leuk vind; ik kan ze uiteindelijk veranderen.
16. Mijn partner hoeft me niet altijd gelukkig te maken.
17. Goede relaties hebben niet veel werk nodig.
18. Ik ben alleen compleet als ik me in een romantische relatie bevind.
19. Ik zou nooit gelukkig kunnen zijn met iemand anders dan mijn huidige partner.
20. Mijn partner moet niets achter houden voor mij.
21. Ik zou in staat moeten zijn om mijn partners wensen en behoeftes te ontcijferen, zelfs als hij/zij er niets over zegt.
22. Als mijn partner en ik van elkaar houden, zouden we bijna alles samen moeten doen.
23. Mijn seksleven met mijn partner zou altijd volledig bevredigend moeten zijn.
24. Mijn liefde voor mijn partner zou hem kunnen veranderen in een niet-agressief persoon.
25. Het is oké voor mij om soms negatieve of slechte gedachtes/gevoelens te hebben over mijn partner.
26. Ik zou mijn partner alles moeten vertellen wat er zich in mijn leven afspeelt.
27. Als ik echt van mijn partner houd, dan zou ik geen tijd willen besteden met andere mensen.

28. Als mensen erg romantisch verliefd zijn, zou hun seksleven altijd wederzijds bevredigend moeten zijn.
29. Het is oké als mijn partner me niet alles verteld wat er in zijn of haar leven zich afspeelt.
30. Ik zou mijn partner altijd gelukkig moeten maken.
31. Ik kan mijn partner leren om te genieten van al mijn interesses en hobby's.
32. Een liefdesrelaties zou voor altijd moeten zijn.
33. Ik vind niet dat ik al mijn gedachtes en gevoelens hoef te delen met mijn partner.
34. Met voldoende hard werk en geduld, kan ik mijn partners persoonlijkheid en/of gedrag aanpassen.
35. Ik zou al mijn gedachtes en gevoelens moeten uitdrukken aan mijn partner die ik heb over hem/haar.
36. Ik zou niet veel vrienden of activiteiten moeten hebben zonder mijn partner.
37. Het is oké als mijn partner enkele behoeftes heeft die ik niet kan bevredigen.
38. Goede relaties blijven zoals ze zijn, uit zichzelf.
39. Ik zou nooit als single zijnde comfortabel zijn bij sociale bijeenkomsten.
40. Ik hoef niet te allen tijde open en eerlijk te zijn tegen mijn partner.
41. Mijn partner zou mijn wensen en behoeftes moeten weten zonder dat ik deze tegen hem/haar zou moeten uitspreken.
42. Koppels met goede relaties hebben geen geheimen voor elkaar.
43. Mijn partner zou altijd grappig moeten zijn.
44. Ik moet streven om harmonie in onze relatie te handhaven tegen elke prijs.
45. Mijn partner zou me moeten vertellen over al zijn/haar vorige relaties.
46. Ik weet altijd wat mijn partner denkt.
47. Als mijn partner echt van me houdt, zou hij/zij geen tijd willen besteden met andere mensen.
48. Mijn partner zou in staat moeten zijn om al mijn behoeftes te bevredigen op alle gebieden van mijn leven.
49. Ik zou gewillig moeten zijn echt alles te doen wat mijn partner blij maakt.
50. Mijn partner zou nooit negatieve of slechte gedachtes/gevoelens over mij moeten hebben.
51. Ik verwacht niet dat communiceren met degene van wie ik houd, altijd makkelijk zal zijn.
52. Goede relaties zouden voor eeuwig moeten zijn.
53. We moeten onze zielen compleet aan elkaar blootleggen als we verliefd zijn.
54. Mijn partner zou me niet hoeven te vertellen wat hij/zij wilt of nodig heeft.
55. Mijn partner zou gewillig moeten zijn om de meeste tijd, activiteiten en vriendschappen op te offeren voor onze relatie.
56. Ik zou altijd moeten proberen om een goed gevoel voor humor te blijven hebben bij mijn partner.
57. Ik zou in staat moeten zijn om mijn partners gedrag te veranderen.

58. De persoon met wie ik een relatie heb hoeft mij niet te bevredigen op alle gebieden van mijn leven.
59. Ik zou mijn partner niet hoeven te vertellen dat ik van hem of haar houd. Het is duidelijk dat ik dat doe.
60. Vrijgezellen kunnen net zo gelukkig zijn als diegenen die in een relatie verwickeld zijn.
61. Ik zou willen dat onze relatie voor altijd blijft op de manier zoals hij is.
62. Ik zou mijn partner alles moeten vertellen over mijn vorige relaties.
63. Mijn partner weet altijd wat ik denk.
64. Om in een relatie verwickeld te zijn, moet ik bijna al mijn onafhankelijkheid opgeven.
65. Ik zou in staat moeten zijn om mijn partner te bevredigen op alle gebieden van zijn/haar leven.
66. Ik zou gewillig moeten zijn om mijn meeste tijd, activiteiten en vriendschappen op te offeren voor mijn partner.
67. Zelfs als mijn partner echt van me houdt, zou hij/zij niet de hele tijd bij mij willen zijn.
68. Ik zou mijn partner niet hoeven te vertellen wat ik wil of nodig heb.
69. Als mijn relaties eindigen, moet ik mij voor een lange tijd gedeprimeerd voelen.
70. Mijn partner is alles wat ik nodig heb om gelukkig te zijn.
71. Mijn partner zou altijd open en eerlijk moeten zijn tegen mij.

Constructen en betrouwbaarheid van de RBO

Construct	Betrouwbaarheid	Aantal Items	Vragen
ten alle tijden volledige open-, en eerlijkheid (<i>'we should be completely open and honest with each other at all times'</i>)	.926	14	1. Mijn partner zou al zijn/haar gedachten en gevoelens moeten delen met mij. 6. (<i>omgecodeerd</i>) Het is oké als mijn partner niet al zijn/haar gedachten en gevoelens uitdrukt die hij/zij heeft tegenover mij. 14. Ik moet niets achterhouden voor mijn partner. 20. Mijn partner moet niets achterhouden voor mij. 26. Ik zou mijn partner alles moeten vertellen wat er zich in mijn leven afspeelt. 29. (<i>omgecodeerd</i>) Het is oké als mijn partner mij niet alles verteld wat er in zijn of haar leven afspeelt. 33. (<i>omgecodeerd</i>) Ik vind niet dat ik al mijn gedachten en gevoelens hoef te delen met mijn partner. 35. Ik zou al mijn gedachten en gevoelens moeten uitdrukken aan mijn partner die ik heb tegenover hem/haar. 40. (<i>omgecodeerd</i>) Ik hoef niet te allen tijde open en eerlijk te zijn tegen mijn partner. 42. Koppels met goede relaties hebben geen geheimen voor elkaar. 45. Mijn partner zou me alles moeten vertellen over al zijn/haar vorige relaties. 53. We moeten onze zielen compleet aan elkaar blootleggen als we verliefd zijn. 62. Ik zou mijn partner alles moeten vertellen over mijn vorige relaties.
in staat zijn elkaars gedachten te lezen (<i>'we should be able to read each others' minds'</i>)	.901	7	2. Mijn partner zou in staat moeten zijn mijn gedachten te lezen. 11. Ik zou in staat moeten zijn mijn partners gedachten te lezen. 21. Ik zou in staat moeten zijn mijn partners wensen en behoeften te ontcijferen, zelfs als hij/zij er niets over zegt. 41. Mijn partner zou mijn wensen en behoeften moeten weten zonder dat ik deze tegen hem/haar zou uitspreken. 46. Ik weet altijd wat mijn partner denkt. 54. Mijn partner zou mij niet hoeven te vertellen wat hij/zij wilt of nodig heeft 63. Mijn partner weet altijd wat ik denk.
alles zou samen gedaan moeten worden (<i>'we should do everything together'</i>)	.873	8	3. Als ik van mijn partner houd, zou ik niet veel vrije tijd met anderen moeten besteden zonder hem/haar. 12. Als mijn partner van mij houdt, zou hij of zij niet veel vrije tijd met anderen zonder mij moeten besteden. 22. Als mijn partner en ik van elkaar houden, zouden we bijna alles samen moeten doen. 27. Als ik echt van mijn partner houd, dan zou ik geen tijd willen besteden met andere mensen. 36. Ik zou niet veel vrienden of activiteiten moeten hebben zonder mijn partner. 47. Als mijn partner echt van me houdt, zou hij/zij geen tijd willen besteden met andere mensen. 55. Mijn partner zou gewillig moeten zijn om de meeste tijd, activiteiten en vriendschappen op te offeren voor onze relatie. 64. Om in een relatie verward te zijn moet ik bijna al mijn

<p>in staat zijn te voldoen aan alle behoeftes van de ander (<i>'we should be able to meet al of each other's needs'</i>)</p>	.840	9	<p>onafhankelijkheid opgeven.</p> <p>4. Ik zou altijd gepassioneerd moeten zijn naar mijn partner toe. 13. Mijn partner zou altijd gepassioneerd moeten zijn naar mij toe. 23. Mijn seksleven met mijn partner zou altijd volledig bevredigend moeten zijn. 28. Als mensen erg romantisch verliefd zijn, zou hun seksleven altijd wederzijds bevredigend moeten zijn. 30. Ik zou mijn partner altijd gelukkig moeten maken. 43. Mijn partner zou altijd grappig moeten zijn. 48. Mijn partner zou in staat moeten zijn om al mijn behoeftes te bevredigen op alle gebieden van mijn leven. 56. Ik zou altijd moeten proberen om een goed gevoel voor humor te blijven hebben bij mijn partner. 65. Ik zou in staat moeten zijn om mijn partner te bevredigen op alle gebieden van zijn/haar leven.</p>
<p>gewild en in staat zijn voor elkaar te veranderen (<i>'we should be willing and able to change for each other'</i>)</p>	.819	9	<p>5. Mijn liefde voor mijn partner zou hem/haar in staat moeten stellen om elk misbruik van verslavende middelen. 15. Het is oké als mijn partner karakteristieken heeft die ik niet leuk vind; ik kan ze uiteindelijk veranderen. 24. Mijn liefde voor mijn partner zou hem kunnen veranderen in een niet-agressief persoon. 31. Ik kan mijn partner om te leren genieten van al mijn interesses en hobby's. 34. Met voldoende hard werk en geduld, kan ik mijn partners persoonlijkheid en/of gedrag aanpassen. 44. Ik moet streven om harmonie in onze relatie te handhaven tegen elke prijs. 49. Ik zou gewillig moeten zijn echt alles te doen wat mijn partner blij maakt. 57. Ik zou in staat moeten zijn om mijn partners gedrag te veranderen. 66. Ik zou gewillig moeten zijn om mijn meeste tijd, activiteiten en vriendschappen op te offeren voor mijn partner.</p>
<p>alles zou altijd perfect moeten zijn tussen elkaar (<i>'things should always be perfect between us'</i>)</p>	.722	7	<p>6. (<i>omgecodeerd</i>) Het is oké als ik enkele behoeftes heb die mijn partner niet kan bevredigen. 16. (<i>omgecodeerd</i>) Mijn partner hoeft me niet altijd gelukkig te maken. 25. (<i>omgecodeerd</i>) Het is oké voor mij om soms negatieve of slechte gedachten te hebben over mijn partner. 37. (<i>omgecodeerd</i>) Het is oké als mijn partner enkele behoeftes heeft die ik niet kan bevredigen. 50. Mijn partner zou nooit negatieve of slechte gedachten/gevoelens over mij moeten hebben. 58. (<i>omgecodeerd</i>) De persoon met wie ik een relatie heb hoeft mij niet te bevredigen op alle gebieden van mijn leven. 67. Zelfs als mijn partner echt van mij houdt, zou hij/zij niet de hele tijd bij mij willen zijn.</p>
<p>goede relaties moeten makkelijk zijn om in stand te houden (<i>'good relationships should be easy to maintain'</i>)</p>	.741	6	<p>7. Als we echt geschapen zijn voor elkaar, zouden we niet echt hard aan onze relatie hoeven te werken. 17. Goede relaties hebben niet veel werk nodig. 38. Goede relaties blijven zoals ze zijn, uit zichzelf. 51. (<i>omgecodeerd</i>) Ik verwacht niet dat communiceren met degene van wie ik houd, altijd makkelijk zal zijn. 59. (<i>omgecodeerd</i>) Ik zou mijn partner niet hoeven te vertellen</p>

			dat ik van hem/haar houd. Het is duidelijk dat ik dat doe. 68. Ik zou mijn partner niet hoeven vertellen wat ik wil of nodig heb.
je bent niet compleet zonder een romantische relatie (<i>'one can never be complete without being involved in a romantic relationship'</i>)	.779	5	8. Ik kan niet echt gelukkig zijn tenzij ik me in een relatie bevind. 18. Ik ben alleen compleet als ik me in een romantische relatie bevind. 39. Ik zou nooit als single zijnde comfortabel zijn bij sociale bijeenkomsten. 58. (<i>omgecodeerd</i>) De persoon met wie ik een relatie heb hoeft mij niet te bevredigen op alle gebieden van mijn leven. 69. Als mijn relaties eindigen, moet ik mij voor een lange tijd gedeprimeerd voelen.
romantisch idealisme (<i>'romantic idealism'</i>)	.724	6	9. Er bestaat slechts één ware voor mij. 19. Ik zou nooit gelukkig kunnen zijn met iemand anders dan mijn huidige partner. 32. Een liefdesrelatie zou voor altijd moeten zijn. 52. Goede relaties zouden voor eeuwig moeten zijn. 61. Ik zou willen dat onze relatie voor altijd blijft op manier zoals hij is. 70. Mijn partner is alles wat ik nodig heb om gelukkig te zijn.
Totaal	.953	71	

Bijlage Ic:Relationship Belief Inventory (RBI)

- Ik raak van streek als ik denk dat ik mijn partner seksueel niet volledig bevredigd heb.
- Mannen en vrouwen hebben dezelfde fundamentele emotionele behoeften.
- Misverstanden tussen partners zijn over het algemeen te wijten aan aangeboren verschillen van psychologische aard tussen mannen en vrouwen.
- Als ik geen zin heb in seks en mijn partner wel dan raak ik hierdoor niet van streek.
- Als degene met wie ik vrij niet volledig bevredigd is, dan betekent het niet dat ik gefaald heb.
- Een goede seksuele partner kan zichzelf in de stemming brengen voor seks wanneer dat nodig is.
- Mannen en vrouwen hebben uit een relatie dezelfde wezenlijke dingen nodig.
- Zelfs als mijn partner geen orgasme krijgt, kan ik me tevreden voelen over mijn manier van vrijen.
- Mannen en vrouwen zullen waarschijnlijk de andere sekse nooit echt goed begrijpen.
- Als ik af en toe moeilijkheden heb met de seks dan krijg ik niet het gevoel dat ik faal.
- Als ik seksueel niet goed functioneer op ieder moment dat mijn partner zin in seks heeft, dan zou ik dat als een probleem beschouwen.
- Een van de belangrijkste oorzaken van huwelijksproblemen is dat mannen en vrouwen verschillende emotionele behoeften hebben.
- Biologische verschillen tussen mannen en vrouwen zijn niet de hoofdoorzaken van relatieproblemen.
- Als ik af en toe moeilijkheden heb met de seks dan krijg ik niet het gevoel dat ik faal.
- Je kunt iemand van de andere sekse niet echt begrijpen.
- Als ik seksueel niet goed lijk te functioneren dan raak ik van streek.

Constructen en betrouwbaarheid van de RBI

Construct	Betrouw- baarheid	Aantal Items	Vragen
seksueel perfectionisme (<i>'sexual perfectionism'</i>)	.763	9	<p>1. Ik raak van streek als ik denk dat ik mijn partner seksueel niet volledig bevredigd heb.</p> <p>4. (<i>omgecodeerd</i>) Als ik geen zin heb in seks en mijn partner wel dan raak ik hierdoor niet van streek.</p> <p>5. (<i>omgecodeerd</i>) Als degene met wie ik vrij niet volledig bevredigd is, dan betekent het niet dat ik gefaald heb.</p> <p>6. Een goede seksuele partner kan zichzelf in de stemming brengen voor seks wanneer dat nodig is.</p> <p>8. (<i>omgecodeerd</i>) Zelfs als mijn partner geen orgasme krijgt, kan ik me tevreden voelen over mijn manier van vrijen.</p> <p>10. (<i>omgecodeerd</i>) Als ik af en toe moeilijkheden heb met de seks dan krijg ik niet het gevoel dat ik vaal.</p> <p>11. Als ik seksueel niet goed functioneer op ieder moment dat mijn partner zin in seks heeft, dan zou ik dat als een probleem beschouwen.</p> <p>14. (<i>omgecodeerd</i>) Als ik af en toe moeilijkheden heb met de seks dan krijg ik niet het gevoel dat ik vaal.</p> <p>16. Als ik seksueel niet goed lijkt te functioneren dan raak ik van streek.</p>
sekses verschillen van elkaar (<i>'sexes are different'</i>)	.713	7	
a) sekses hebben verschillende behoeftes (<i>'sexes have different needs'</i>)	.599	3	<p>2. (<i>omgecodeerd</i>) Mannen en vrouwen hebben dezelfde fundamentele emotionele behoeften.</p> <p>7. (<i>omgecodeerd</i>) Mannen en vrouwen hebben in een relatie dezelfde wezenlijke dingen nodig.</p> <p>12. Eén van de belangrijkste oorzaken van huwelijksproblemen is dat mannen en vrouwen verschillende emotionele behoeften hebben.</p>
b) het is moeilijk de andere sekse te begrijpen (<i>'it is difficult to understand the other sex'</i>)	.685	4	<p>3. Misverstanden tussen partners zijn over het algemeen te wijten aan aangeboren verschillen van psychologische aard tussen mannen en vrouwen.</p> <p>9. Mannen en vrouwen zullen waarschijnlijk de andere sekse nooit echt goed begrijpen.</p> <p>13. (<i>omgecodeerd</i>) Biologische verschillen tussen mannen en vrouwen zijn niet de hoofdoorzaken van relatieproblemen.</p> <p>15. Je kunt iemand van de andere sekse niet echt begrijpen.</p>
Totaal	.733	16	

Bijlage Id:Attitudes about Romance and Mate Selection Scale (ARMSS)

Ik ben er zeker van dat de meesten van mijn leeftijdsgenoten en ik op een dag getrouwd zullen zijn.

Er is op de wereld maar een ware liefde waar ik mee zou kunnen trouwen.

Onze liefde voor elkaar zou genoeg redenen moeten zijn om te trouwen.

Onze kansen om gelukkig getrouwd te blijven zullen stijgen als wij voordat wij gaan trouwen eerst gaan samenwonen.

Voordat ik zou overwegen of ik met mijn geliefde zou willen trouwen, moet ik me eerst helemaal zeker voelen dat ons huwelijk zal slagen.

Ik zou met mijn geliefde trouwen, ook als hij/zij niet helemaal perfect voor mij is.

Het vinden van 'de ware' is meer een kwestie van geluk dan van inspanning.

Relaties waarin partners erg op elkaar lijken, zijn saai en suf.

Voordat ik trouw, moet ik er volledig van overtuigd zijn dat ik een goede partner zal zijn.

Ik zou niet met mijn geliefde trouwen, tenzij alles aan onze relatie plezierig voor mij is.

Als ik gewoon lang genoeg wacht dan kom ik 'de ware' op een dag vanzelf tegen.

Hetzelfde zijn als mijn partner is een belangrijke overweging voor mij wanneer ik besluit om te trouwen.

Ergens heb ik een 'soulmate' waarmee ik zou moeten trouwen: een speciale partner die alleen bij mij past en andersom.

Zo lang we van elkaar houden zou er geen enkele hindernis in onze weg moeten staan om te trouwen.

Voor ons het een goed idee om samen te wonen voordat we trouwen, als een manier om onze relatie uit te proberen.

Mijn toekomstige echtgeno(o)t(t)e en ik zouden beste vrienden moeten zijn voordat we trouwen.

Ik zou moeten wachten met trouwen met mijn geliefde totdat we hebben bewezen dat onze relatie sterk genoeg is.

De persoon waarmee ik trouw moet over alle kwaliteiten beschikken die ik in een partner zoek.

Het vinden van 'de ware' is niet iets waar ik veel controle over heb.

Onze relatie zal sterker zijn als ik trouw met iemand die op veel vlakken hetzelfde is als ik.

Er is een 'enige ware' op de wereld waarmee ik kan trouwen.

Het is dom om niet te trouwen met de persoon waarvan je zielsveel houdt.

Eerst samenwonen is een goede manier om te testen hoe ons huwelijk zou werken.

Ik zou moeten wachten totdat ik me volledig voorbereid heb voor het huwelijk, voordat ik ga trouwen.

Ik zou met mijn geliefde trouwen, zelfs als ik er niet zeker van zou zijn dat hij/zij aan al mijn behoeftes zou voldoen.

Sommige mensen zijn simpelweg geen goede huwelijkskandidaten voor me.

Trouwen zou gewoon als vanzelf moeten gaan, zonder dat ik er al te veel moeite voor zou moeten doen.

Ik zou moeten trouwen met iemand wiens persoonlijke karakteristieken tegengesteld van de mijne zijn.

Wanneer ik trouw, zal dat voor altijd zijn.

Er zijn meerdere mensen op de wereld met wie ik gelukkig getrouwd zou kunnen zijn.

Uiteindelijk zou onze liefde voor elkaar genoeg moeten zijn om een gelukkig huwelijk te doen slagen.

We zullen waarschijnlijk gelukkiger zijn in ons huwelijk als we daarvoor samenwonen.

Constructen en betrouwbaarheid van de ARMSS

Construct	Betrouwbaarheid	Aantal Items	Vragen
Samenwonen (<i>'cohabitation'</i>)	.878	4	4. Onze kansen om gelukkig getrouwd te blijven zullen stijgen als wij voordat wij gaan trouwen eerst gaan samenwonen. 15. Voor ons is het een goed idee om eerst te gaan samenwonen voordat we trouwen, als een manier om onze relatie uit te proberen. 23. Eerst samenwonen is een goede manier om te testen hoe ons huwelijk zou werken. 32. We zullen waarschijnlijk gelukkiger zijn in ons huwelijk als we daarvoor samenwonen.
enige ware (<i>'one and only'</i>)	.789	4	2. Er is op de wereld maar één ware liefde waarmee ik zou kunnen trouwen. 13. Ergens heb ik een 'soulmate' waarmee ik zou kunnen trouwen. 21. Er is een 'enige ware' op de wereld waarmee ik kan trouwen. 30. (<i>omgecodeerd</i>) Er zijn meerdere mensen op de wereld met wie ik gelukkig getrouwd zou kunnen zijn.
liefde is genoeg (<i>'love is enough'</i>)	.762	4	3. Onze liefde voor elkaar zou genoeg reden moeten zijn om te trouwen. 14. Zo lang we van elkaar houden zou er geen enkele hindernis in onze weg moeten staan om te trouwen. 22. Het is dom om niet te trouwen met de persoon van wie je zielsveel houdt. 31. Uiteindelijk zou onze liefde voor elkaar genoeg reden moeten zijn om een gelukkig huwelijk te doen slagen.
ease of effort (<i>'ease of effort'</i>)	.585	4	7. Het vinden van 'de ware' is meer een kwestie van geluk dan van inspanning. 11. Als ik gewoon lang genoeg wacht dan kom ik 'de ware' op een dag vanzelf tegen. 19. Het vinden van 'de ware' is niet iets waar ik veel controle over heb. 27. Trouwen zou gewoon als vanzelf moeten gaan, zonder dat ik er al te veel moeite voor zou moeten doen.
tegenpolen vullen elkaar aan (<i>'opposites complement'</i>)	.580	4	8. Relaties waarin partners erg op elkaar lijken, zijn saai en suf. 12. (<i>omgecodeerd</i>) Hetzelfde zijn als mijn partner is een belangrijke overweging voor mij wanneer ik besluit om te trouwen. 20. (<i>omgecodeerd</i>) Onze relatie zal sterker zijn als ik trouw met iemand die op veel vlakken hetzelfde is als ik. 28. Ik zou moeten trouwen met iemands wiens persoonlijke karakteristieken tegengesteld van de mijne zijn.
Idealisatie (<i>'idealization'</i>)	.656	4	6. (<i>omgecodeerd</i>) Ik zou met mijn geliefde trouwen, ook als hij/zij niet helemaal perfect voor mij is. 10. Ik zou niet met mijn geliefde trouwen, tenzij alles aan onze relatie plezierig voor mij is. 18. De persoon waarmee ik trouw moet over alle kwaliteiten beschikken die ik in een partner zoek. 25. (<i>omgecodeerd</i>) Ik zou met mijn geliefde trouwen, zelfs als ik er niet zeker van zou zijn dat hij/zij aan al mijn behoeftes zou voldoen.
volledige zekerheid (<i>'complete assurance'</i>)	.753	4	5. Voordat ik zou overwegen of ik met mijn geliefde zou willen trouwen, zou ik me eerst zeker voelen dat ons huwelijk zal slagen. 9. Voordat ik trouw, moet ik er volledig van overtuigd zijn dat ik een goede partner zal zijn. 17. Ik zou moeten wachten met trouwen met mijn geliefde totdat we hebben bewezen dat onze relatie sterk genoeg is. 24. Ik zou moeten wachten totdat ik mij volledig voorbereid heb voor het huwelijk, voordat ik ga trouwen.
afleidingsitems		4	61 1. Ik ben er zeker van dat de meesten van mijn leeftijdsgenoten en ik op een dag getrouwd zullen zijn. 16. Mijn toekomstige echtgeno(o)t(t)(e) en ik zouden beste vrienden moeten zijn voordat we trouwen.

BIJLAGE II: Vragenlijstconstructie 'Relationeel gedrag'

Bijlage IIa:

Fear of Close Personal Relationship Questionnaire (FCPRQ)

1. Ik heb de neiging om me aan een partner vast te klampen (*aanklampen*).
2. Ik vertel een partner wat ik niet leuk aan hem/haar vind (*communiceren over de relatie*).
3. Ik vermijd conflicten uit angst om de controle te verliezen (*aanpassen*).
4. Ik verzet me tegen het afleggen van verantwoording aan een partner (*coöperatief opstellen*).
5. Ik ben jaloers (*toewijding saboteren*).
6. Ik geef mijn fouten toe aan een partner (*coöperatief opstellen*).
7. Ik ben voorzichtig met wat ik vertel tegen een partner, opdat hij/zij het niet tegen mij kan gebruiken (*emotionele afstand nemen*).
8. Ik ben eerlijk tegen een partner (*toewijding saboteren*).
9. Ik vertel een partner genoeg over mezelf met de mogelijkheid dat hij/zij me zou kunnen kwetsen (*communiceren over gevoelens*).
10. Ik praat met een partner over mijn gevoelens (*communiceren over gevoelens*).
11. Ik heb het aangaan van een diepgaande liefdesrelatie afgezworen, zodat ik niet meer gekwetst zal worden (*afstand nemen*).

Relational Maintenance Strategy Measure (RMSM)

Als ik een relatie zou hebben, zou ik om de relatie met mijn partner te behouden.....

12. ... proberen onze relatie zo plezierig mogelijk te maken (*positieve opstelling naar de partner*).
13. ... mijzelf coöperatief opstellen tijdens het oplossen van onenigheid tussen ons (*coöperatief opstellen*).
14. ... proberen de zelfwaardering van mijn partner te versterken, door hem/haar complimenten etc. te geven (*positieve opstelling naar de partner*).
15. ... vragen naar hoe de dag van mijn partner is geweest (*positieve opstelling naar de partner*).
16. ... vriendelijk en beleefd zijn wanneer we met elkaar praten (*positieve opstelling naar de partner*).
17. ... mijzelf positief en opgewekt gedragen als ik bij hem/haar ben (*positieve opstelling naar de partner*).
18. ... hem/haar niet bekritisieren (*positieve opstelling naar de partner*).
19. ... proberen grappig, romantisch en geïnteresseerd naar hem/haar te zijn (*positieve opstelling naar de partner*).
20. ... geduldig en vergevingsgezind zijn naar hem/haar (*positieve opstelling naar de partner*).
21. ... mezelf opgewekt en optimistisch naar hem/haar presenteren (*positieve opstelling naar de partner*).

22. ... hem/haar aanmoedigen om zijn/haar gedachten en gevoelens met mij te delen
23. *(communiceren over gevoelens)*.
24. ... vertellen hoe ik mij voel over onze relatie *(communiceren over de relatie)*.
25. ... de kwaliteit van onze relatie met hem/haar bespreken *(communiceren over de relatie)*.
26. ... vertellen wat ik nodig heb of wil in onze relatie *(communiceren over de relatie)*
27. ... hem/haar herinneren aan beslissingen die we in het verleden hebben gemaakt over onze relatie *(communiceren over de relatie)*
28. ... proberen met regelmaat over onze relatie te praten *(communiceren over de relatie)*
29. ... mijn toewijding benadrukken aan hem/haar *(positieve opstelling naar de partner)*
30. ... blijik geven dat onze relatie een toekomst heeft *(positieve opstelling naar de partner)*
31. ... mijn liefde voor hem/haar tonen *(positieve opstelling naar de partner)*
32. ... laten zien dat ik trouw ben aan hem/haar *(positieve opstelling naar de partner)*.
33. graag mijn tijd besteden aan onze gemeenschappelijke vrienden *(investering in gemeenschappelijke vrienden)*
34. ... mij focussen op gezamenlijke vrienden en bekenden *(investering in gemeenschappelijke vrienden)*
35. ... laten zien dat ik bereid ben dingen samen met zijn/haar vrienden of familie te doen *(investering in gemeenschappelijke vrienden)*
36. ... onze vrienden of familie in onze activiteiten betrekken *(investering in gemeenschappelijke vrienden)*.
37. ... gelijkwaardig bijdragen aan de taken die gedaan moeten worden *(verantwoordelijkheden delen)*
38. ... delen in de gezamenlijke verantwoordelijkheden die we hebben *(verantwoordelijkheden delen)*.
39. ... mijn eerlijke deel doen in het werk dat we moeten doen *(verantwoordelijkheden delen)*.
40. ... mijn verantwoordelijkheden niet verzaken *(verantwoordelijkheden delen)*
41. ... mijn verantwoordelijkheden betreffende het huishouden uitvoeren *(verantwoordelijkheden delen)*.

Extra geformuleerde items

42. Ik probeer een partner te veranderen naar mijn maatstaven *(hoge eisen stellen)*.
43. Ik doe mezelf anders voor dan ik ben, om in de smaak te vallen bij een partner *(aanpassen)*.
44. Ik ben achterdochtig en controleer een partner in wat hij/zij buiten mij om doet *(toewijding saboteren)*.
45. Ik zeg een partner wanneer hij/zij iets doet wat me hindert *(communiceren over de relatie)*.
46. Ik geef andere (voor mij belangrijke) dingen op voor een relatie *(aanpassen)*.

47. Ik houd mijn meest persoonlijke dingen verborgen voor een partner (*emotionele afstand nemen*).
48. Als ik een partner zou hebben, vraag ik naar zijn/haar belevenissen en gevoelens (*communiceren over gevoelens*).
49. Ik accepteer een partner volledig hoe hij/zij is (*hoge eisen stellen*).
50. Ik pas mezelf aan de wensen van een partner aan (*aanpassen*).
51. Ik ben wisselend in zoeken naar intimiteit met een partner; de ene keer meer dan de andere keer (*toewijding saboteren*).
52. Ik let op signalen die aangeven dat een partner minder in me is geïnteresseerd (*bevestiging zoeken*).
53. Ik ga een langdurige relatie uit de weg (*afstand nemen*).
54. Als een partner te nabij komt, neem ik afstand (*afstand nemen*).
55. Ik ga wel eens vreemd (*toewijding saboteren*).
56. Ik stel hoge eisen aan een partner (*hoge eisen stellen*).
57. Als een partner afstand van mij neemt, probeer ik hem/haar voor mij te winnen (*aanklampen*).
58. Ik val over het algemeen op mensen die eigenlijk niet of moeilijk beschikbaar zijn, bijvoorbeeld getrouwde mensen of mensen die heel ver weg wonen (*toewijding saboteren*).
59. Ik wissel vaak van relaties of heb korte affaires (*toewijding saboteren*).
60. Ik zou zorgen dat ik er verzorgd uitzie (*positieve opstelling naar de partner*).
61. Ik vind het belangrijk om in een relatie ook tijd en ruimte voor mezelf te hebben: ik hoef niet alles samen te doen (*investering in gemeenschappelijke activiteiten*).
62. Ik zou met mijn partner graag gezamenlijke dingen ondernemen (*investering in gemeenschappelijke activiteiten*).
63. Als ik ergens voor wordt uitgenodigd, ga ik daar ook wel in mijn eentje heen (*investering in gemeenschappelijke activiteiten*).
64. Ik zou graag willen dat mijn partner en ik dezelfde hobby's hebben (*investering in gemeenschappelijke activiteiten*).
65. Ik zou voorzichtig zijn in de mate waarin ik in een relatie zou investeren (*afstand nemen*).
66. Ik ben iemand die mensen niet veel/snel aanraakt (*afstand nemen*).
67. Ik houd ervan om in mijn eentje thuis te zitten (*afstand nemen*).
68. Als ik iemand leuk vind, zou ik nooit de eerste stap zetten: ik wacht totdat de ander dat doet (*afstand nemen*).
69. Ik zou boos worden wanneer mijn partner niet doet wat ik zeg (*hoge eisen stellen*).
70. Ik zou erg kritisch zijn op het gedrag van mijn partner (*hoge eisen stellen*).
71. Ik heb one-night stands (*toewijding saboteren*).
72. Ik zou altijd alert zijn op eventuele problemen in mijn relatie (*toewijding saboteren*).

73. Ik vertel niet snel iets persoonlijks over mijzelf (*emotionele afstand nemen*).
74. Ik zou liever de vrede tussen ons bewaren dan dat mijn partner en ik ruzie zouden hebben (*aanpassen*).
75. Ik zou altijd bedenken of mijn partner het leuk vind wat ik doe/zeg/wil (*aanpassen*).
76. Ik zou in een liefdesrelatie graag de touwtjes in handen hebben (*aanpassen*).
77. Iemand moet mij nemen zoals ik ben: voor een ander verander ik niet (*aanpassen*).
78. Wanneer ik een mogelijke partner zou hebben gevonden, dan zou ik wel willen vragen of hij/zij een vaste relatie met mij zou willen hebben (*aanklampen*).
79. Ik zou me graag verleidelijk kleden voor mijn partner (*bevestiging zoeken*).
80. Ik zou me graag mooi maken voor mijn partner (*bevestiging zoeken*).
81. Ik ben een flirter (*bevestiging zoeken*).
82. Ik ga snel met iemand naar bed, ook al ken ik diegene nog maar kort (*bevestiging zoeken*).
83. Nadat ik een leuk iemand ontmoet heb, probeer ik snel contact te leggen (bijv. via de telefoon of via internet) (*bevestiging zoeken*).
84. Ik praat het liefst over oppervlakkige zaken (*emotionele afstand nemen*).

Coöperatief toenaderen; wordt gemeten door de constructen:

- *communiceren over de relatie* (items: 2, 24, 25, 26, 27, 28, 45)
- *communiceren over gevoelens* (items: 9, 10, 22, 23, 48)
- *positieve opstelling naar de partner* (items: 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 29, 30, 31, 32)
- *verantwoordelijkheden delen* (items: 37, 38, 39, 40, 41)
- *investering in gemeenschappelijke vrienden* (items: 33, 34, 35, 36)
- *investering in gemeenschappelijke activiteiten* (items: 61, 62, 63, 64)
- *coöperatief opstellen* (items: 4, 6, 13)

Bevestiging zoekend toenaderen; wordt gemeten door de constructen:

- *aanpassen* (items: 3, 43, 46, 50, 74, 75, 76, 77)
- *aanklampen* (items: 1, 57, 78)
- *bevestiging zoeken* (items: 52, 79, 80, 81, 82, 83)

Vermijden; wordt gemeten door het construct:

- *afstand nemen* (items: 11, 53, 54, 65, 66, 67, 68)

Saboteren; wordt gemeten door de constructen:

- *hoge eisen stellen* (items: 42, 49, 56, 69, 70)

- *toewijding saboteren* (items: 5, 8, 44, 51, 55, 58, 59, 71, 72)
- *emotionele afstand nemen* (items: 7, 47, 73, 84)

Bijlage IIb: Vragenlijstvalidatie ‘Relationeel gedrag’

Relationeel gedrag	Gedragsconstruct	Oorspronkelijke items	Overgebleven (minimale) items na berekening van optimale Chronbach's alpha	Aantal items	Betrouwbaarheid
Coöperatief toenaderen	<i>Communiceren over de relatie</i>	2, 24, 25, 26, 27, 28, 45	24, 25, 26, 28	4	.817
	<i>Communiceren over gevoelens</i>	9, 10, 22, 23, 48	10, 22, 48	3	.690
	<i>Positieve opstelling naar de partner</i>	12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 29, 30, 31, 32	12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 29, 30, 31, 32	12	.837
	<i>Verantwoordelijkheden delen</i>	37, 38, 39, 40, 41	37, 38, 39, 40, 41	5	.850
	<i>Investering in gemeenschappelijke vrienden</i>	33, 34, 35, 36	33, 34, 35, 36	4	.774
	<i>Investering in gemeenschappelijke activiteiten</i>	61, 62, 63, 64	62, 64	2	.317
	<i>Coöperatief opstellen</i>	4, 6, 13	6, 13	2	.404
Bevestiging zoekend toenaderen	<i>Aanpassen</i>	3, 43, 46, 50, 74, 75, 76, 77	43, 46, 50, 75	4	.598
	<i>Aanklampen</i>	1, 57, 78	1	1	1.000
	<i>Bevestiging zoeken</i>	52, 79, 80, 81, 82, 83	79, 80, 81, 82, 83	5	.653
Vermijden	<i>Afstand nemen</i>	11, 53, 54, 65, 66, 67, 68	53, 54	2	.791
Saboteren	<i>Hoge eisen stellen</i>	42, 49, 56, 69, 70	42, 49, 56, 69, 70	5	.633
	<i>Toewijding saboteren</i>	5, 8, 44, 51, 55, 58, 59, 71, 72	5, 8, 44, 51, 55, 58, 71	9	.636
	<i>Emotionele afstand</i>	7, 47, 73, 84	7, 47, 73, 84	4	.642

BIJLAGE III: Uitgebreide correlatieanalyse (*p*) van irrationeel romantische overtuigingen (Romantic Belief Questionnaire) en specifiek relationeel gedrag

RBQ Specifiek relationeel gedrag	‘ten alle tijden volledige open- en eerlijkheid’	‘in staat zijn elkaars gedachten te lezen’	‘alles zou samen gedaan moeten worden’	‘in staat zijn te voldoen aan behoeftes van de ander’	‘gewillig en in staat zijn voor elkaar te veranderen’	‘alles zou altijd perfect moeten zijn tussen elkaar’	‘goede relaties moeten makkelijk in stand te houden zijn’
Communiceren over de relatie	.23**	-0.03	0.07	-0.03	-0.03	-0.17**	-0.19*
Communiceren over gevoelens	.34**	0.00	-0.02	0.02	-0.03	-0.15	-0.16*
Positieve opstelling naar de partner	.33**	0.25**	0.16*	0.36*	0.32**	0.08	0.09
Verantwoordelijkheden delen	.18**	0.07	0.07	0.06	0.07	-0.08	-0.02
Investering in gemeenschappelijke vrienden	.23**	0.26*	0.14*	0.20**	0.16**	0.06	0.11
Investering in gemeenschappelijke activiteiten	0.17*	0.07	-0.05	0.07	0.00	-0.03	0.01
Coöperatief opstellen	0.27*	0.07	-0.06	0.08	0.00	-0.03	-0.03
<i>Coöperatief toenaderen</i>	<i>0.36**</i>	<i>0.17*</i>	<i>0.10</i>	<i>0.21**</i>	<i>0.17*</i>	<i>0.04</i>	<i>-0.02</i>
Afstand nemen	-0.19**	0.06	0.07	0.07	-0.00	-0.04	0.15**
<i>Vermijden</i>	<i>-0.19**</i>	<i>0.06</i>	<i>0.07</i>	<i>0.07</i>	<i>0.00</i>	<i>-0.04</i>	<i>0.15**</i>
Hoge eisen stellen	-0.00	0.06	0.04	0.08	0.05	-0.03	-0.01
Toewijding saboteren	-0.09*	0.07	0.11*	0.18*	0.15*	-0.08	0.15*
Emotionele afstand	-0.16*	0.08	0.11*	0.17**	0.15*	0.10	0.24*
<i>Saboteren</i>	<i>-0.12</i>	<i>0.10</i>	<i>0.13</i>	<i>0.20*</i>	<i>0.16*</i>	<i>-0.03</i>	<i>0.17**</i>
Aanpassen	0.18**	0.32*	0.38**	0.30	0.44**	0.15*	0.16*
Aanklampen	0.07	-0.06	-0.05	0.05	0.00	-0.08	0.05
Bevestiging zoeken	-0.05	0.09	-0.10	0.26**	0.08	-0.01	0.04
<i>Bevestiging zoekend toenaderen</i>	<i>0.09</i>	<i>0.25*</i>	<i>0.14**</i>	<i>0.41*</i>	<i>0.33**</i>	<i>0.06</i>	<i>0.4**</i>

* Correlatie is significant op 0.05 (2-zijdig)

** Correlatie is significant op 0.01 (2-zijdig)

BIJLAGE IV: Uitgebreide correlatieanalyse (*p*) van irrationeel romantische overtuigingen (Relationship Belief Inventory) en specifiek relationeel gedrag

RBQ Specifiek relationeel gedrag	‘seksueel perfectionis me’	‘sekses verschillen’	‘sekses hebben verschillend e behoeftes’	‘het is moeilijk de andere sekse te begrijpen’	RBI totaalscore
Communiceren over de relatie	-0.14*	-0.09	-0.06	-0.09	-0.16*
Communiceren over gevoelens	-0.08	-0.25*	-0.14*	-0.26*	-0.22*
Positieve opstelling naar de partner	0.20	-0.05	-0.06	-0.03	-0.10
Verantwoordelijkheden delen	-0.07	-0.10*	-0.09	-0.09	-0.11*
Investering in gemeenschappelijke vrienden	0.05	-0.15**	-0.07	-0.17**	-0.07
Investering in gemeenschappelijke activiteiten	0.03	-0.07	0.01	-0.12	-0.03

Coöperatief opstellen	-0.01	-0.10	-0.01	-0.14	-0.07
<i>Coöperatief toenaderen</i>	<i>0.04</i>	<i>-0.14*</i>	<i>-0.09</i>	<i>-0.13*</i>	<i>-0.06</i>
Afstand nemen	0.18*	0.16*	0.05	0.20	0.22**
<i>Vermijden</i>	<i>0.18*</i>	<i>0.16*</i>	<i>0.05</i>	<i>0.20</i>	<i>0.22**</i>
Hoge eisen stellen	0.09	0.03	0.01	0.04	0.08
Toewijding saboteren	0.15**	0.18**	0.07	0.22**	0.22**
Emotionele afstand	0.23*	0.19*	0.00	0.28**	0.28*
<i>Saboteren</i>	<i>0.21**</i>	<i>0.19*</i>	<i>0.04</i>	<i>0.25**</i>	<i>0.27*</i>
Aanpassen	0.43**	0.19*	0.07	0.23*	0.42*
Aanklampen	-0.01	-0.55**	-0.79*	-0.18**	-0.37
Bevestiging zoeken	-0.02	-0.08	-0.06	-0.07	-0.06
<i>Bevestiging zoekend toenaderen</i>	<i>0.25*</i>	<i>-0.11*</i>	<i>-0.24</i>	<i>0.03</i>	<i>0.09</i>

* Correlatie is significant op 0.05 (2-zijdig)

** Correlatie is significant op 0.01 (2-zijdig)

BIJLAGE V: Uitgebreide correlatieanalyse (*p*) van eisende opvattingen (Attitudes about Romance and Mate Selection Scale) en specifiek relationeel gedrag

ARMSS	‘de enige ware’	‘liefde is genoeg’	‘samenwonen’	‘complete zekerheid’	‘idealisatie’	‘makkelijkheid van inspanning’	‘te veel van elk’
Specifiek relationeel gedrag							
Communiceren over de relatie	0.04	0.00	-0.11	0.11	0.03	-0.02	0.11
Communiceren over gevoelens	-0.01	0.11*	-0.02	0.11*	0.02	-0.03	-0.01
Positieve opstelling naar de partner	0.13	0.34*	0.09	0.32*	0.06	0.13*	-0.01
Verantwoordelijkheden delen	0.07	0.10	0.05	0.21**	0.01	0.14	-0.01
Investering in gemeenschappelijke vrienden	0.01	0.13	0.11	0.17**	0.12	-0.01	-0.01
Investering in gemeenschappelijke activiteiten	-0.10	0.11	0.02	0.16**	0.04	0.04	-0.01
Coöperatief opstellen	-0.05	0.17*	0.07	0.25*	0.06	0.06	-0.01
<i>Coöperatief toenaderen</i>	<i>0.06</i>	<i>0.24*</i>	<i>0.05</i>	<i>0.30**</i>	<i>0.00</i>	<i>0.09</i>	<i>-0.01</i>
Afstand nemen	0.09	-0.08	-0.04	0.05	0.10	0.13*	0.00
<i>Vermijden</i>	<i>0.09</i>	<i>-0.08</i>	<i>-0.04</i>	<i>0.05</i>	<i>0.10</i>	<i>0.13*</i>	<i>0.00</i>
Hoge eisen stellen	-0.13	-0.10	0.09	0.12*	-0.06	-0.03	-0.01
Toewijding saboteren	0.02	-0.04	-0.13	-0.02	-0.01	0.10	0.11
Emotionele afstand	0.15**	-0.03	0.02	0.01	-0.00	0.19**	0.11
<i>Saboteren</i>	<i>0.02</i>	<i>-0.07</i>	<i>0.15**</i>	<i>0.04</i>	<i>-0.12</i>	<i>0.12</i>	<i>0.00</i>
Aanpassen	0.12*	0.22*	0.02	0.09	0.11*	0.12	-0.01
Aanklampen	0.07	0.19*	0.12*	0.07	0.05	0.09	-0.01
Bevestiging zoeken	0.02	0.09	0.07	0.02	0.00	0.02	0.21
<i>Bevestiging zoekend toenaderen</i>	<i>0.11</i>	<i>0.26**</i>	<i>0.02</i>	<i>0.10</i>	<i>0.11</i>	<i>0.12*</i>	<i>0.00</i>

* Correlatie is significant op 0.05 (2-zijdig)

** Correlatie is significant op 0.01 (2-zijdig)